

ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΟΔΟΣ ΠΑΡΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.

"Έκαστον φύλλον τιμάται
λεπτόν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

Έν Ελλάδι Δρ. 10
Έν τῇ Ἀλλοδαπῇ . Φρ. χρ. 12

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Τὰ Ἐλγίνεα μάρμαρα.
- Αὐτοβιογραφία Ἰ. Ἰσιδωρίδου Σκυλίτη.
- Ἠπειρωτικαὶ ἀναμνήσεις: Ἡ Κυρὰ Νίτσα, ὑπὸ Κ. Α. Κρυστάλλη.
- Λυμπεράκης ὁ πειρατής. Σελίδες ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ὑπὸ Σ* (τέλος).
- Φιλελληνικὴ Πεντακοθῆκη: Οὐάσιγκτων Ἐρβενγκ, ὑπὸ Γ. Α. Κ.
- Κλεοπάτρα, μυθιστορία Henry Greville. Μετάφρασις Α. Ἀμπάτη. (συνέχεια).
- Περὶ Φερεκίδου τοῦ Συρίου καὶ τῆς Θεογονίας αὐτοῦ. Βιβλιοκρισία, ὑπὸ Β. Φιλάνη.
- Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγγόρια.—Ἐξωτερικά.—Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
- Ἐφημερίδες Ἀνέκδοτα—Περίεργα—Ποικίλα.
- Ἰδιαιτέρως Γράμματα.
- Νέα βιβλία.

ΤΑ ΕΛΓΙΝΕΙΑ ΜΑΡΜΑΡΑ

Ἰπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν ἐγειρόμενοι τὴν πρῶταν, ἐστρέφομεν τὸ πρῶτον ἡμῶν βλέμμα πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν. Εὐσεβῆς δὲν εἰναι ἡμᾶς πόθος προσευχῆς εἰς τὸ ὕψιστον μνημεῖον τῆς ἑλληνικῆς δόξης, οὐδ' ἀρχαιομαχίας φανατισμός. Ἀπλούστατα ἐστρεφόμεθα νὰ ἴδωμεν ἂν ἡ Ἀκρόπολις... εἶνε ἀκόμη ἐκεῖ.

Ἐλέγοντο τόσα, ἐγράφοντο τόσα περὶ ἀρχαιοκαπήλων!

Δυσὶν θάτερον. Ἡ ὅλα ἐκεῖνα ἦσαν ἀληθῆ, ἢ... ἦσαν φοβερά συκοφαντία κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλ' ἀληθῆ βεβαίως δὲν ἦσαν. Ἡκούσατε σεις νὰ τιμωρηθῆ, νὰ καταδικασθῆ τις; ... Ὅχι. Νόμους ἔχομεν; Ἐχομεν. Ἄρα; ...

Θὰ ἦσαν λοιπόν, τὰ λεγόμενα καὶ γραφόμενα τότε, καθαρὰ συκοφαντία. Ἄλλ' ἦρθη αὕτη; Διελύθη; Ἐθεύθη; Ὅχι! Ὑπὸ τὸ βάρος τῆς στενάξει ἐτι ἡ Ἑλλάς, τίς οἶδε δὲ ἂν ἡ παρατηρηθεῖσα ἐσχάτως μεγάλη συρροὴ ξένων προσκυνητῶν, τίς οἶδεν ἂν δὲν προσῆλθεν ἐκ τῆς σκέψεως; Πηγαίνωμεν... ἐνόσω εἶνε ἀκόμη ἐκεῖ.

Καὶ τούτων, οὕτως ἐχόντων, ἐγείρεται τώρα ἀγνός καὶ ἐνθουσιώδης φιλέλλην ὁ Χάρισσων ζητῶν ν' ἀποδοθῶσι τῇ Ἀκροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐλγίνου κλαπέντα ἀνεκτίμητα μάρμαρα. Καὶ ἄλλος ἐνθουσιώδης καὶ ποιητικὸς φίλος, ὁ κ. Κ. Γ. Σίνος ἐμπνέει παρομοίους πόθους, ὑπαγορεύει παρομοίας εὐχάς εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων. Καὶ ἐγείρεται ὁ κατενεγκὼν τὰς ἀρχαιοκαπηλικὰς πληγὰς, ἀλλὰ μὴ ἐπουλώσας αὐτὰς τύπος, τονίζων λυρικὰς στροφὰς ὑπὲρ τῆς ταχέως ἀποδόσεως τῶν ἀρπαγέντων.

Ἄλλὰ στῆτε λοιπόν, ἀδελφοί ἐν πόθῳ ἰερῷ. Ἄλλὰ στῆτε. Διαλύσατε πρῶτον τὴν φοβερὰν ὀμίχλην καταδείξατε δι' ἐπιχειρημάτων ἀκαταμαχῆτων τὴν ἐξασφάλισιν

παρομοίων θησαυρῶν. Ἐπικαλέσθητε ἐν ἀδυναμίᾳ διεθνή, παγκόσμιον προστασίαν ὑπὲρ τοῦ μοναδικοῦ ἐγκαλλωπίσματος ὀλοκλήρου τῆς οἰκουμένης. Καὶ ἔπειτα ζητήσατε τὴν ἀπόδοσιν.

Διότι ἂν ὑπάρχουσι ἀγνοὶ καὶ ἐνθουσιώδεις λατρευταὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ δικαίου, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι, πρακτικοὶ λεγόμενοι, ἐπὶ ὑπολογισμῶν βασιζόντες τὰς ιδέας τῶν καὶ δυνάμενοι νὰ εἰπῶσιν:

Εἶνε ἰδικὰ τῶν καὶ τοῖς ὀφείλονται, διότι τὰ ἠρπάξαμεν. Ἄλλ' ἂν ἐπιστροφόμενα ἔχοντο ἢ ἐπωλοῦντο, ποῖος θὰ τοῖς τὰ ἀπέδιδε πλέον;

Πελοῦτιμον ἀληθῶς ἀνάγνωσμα παρέχον ἐν μέρον, ἐπὶ τῷ κατὰ τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν τελεσθέντι μνημοσύνῳ τοῦ ἀειμνήστου φίλου ἡμῶν Ἰ. Ἰσιδωρίδου Σκυλίτη—αὐτὴν τὴν αὐτοβιογραφίαν του. Ἐγγράφῃ ἰδιοχειρῶς ἐν τῷ Λευκώματι τῆς οἰκογενείας του ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ ταξιδίου, ἐξ οὗ ἦτο πεπωμένον νὰ μὴ ἐπανέλθῃ πλέον. Ἄλλ' οἰκογένεια τοῦ Σκυλίτη ἦσαν οἱ Ἕλληνες πάντες πρὸς οὗς πατρικὴν ἔτρεφε στοργὴν, οἵτινες βαθύτατον τῷ ἀπέδιδον σεβασμόν. Ἄς ἀναγνώσῃ τὸ τελευταῖον ἔργον του μετρίφρον καὶ ἀπέριττον ὅσον ὑπῆρξεν Ἐκεῖνος καὶ ἄς εἰπῶσι τίς λόγος ἐπιμνημόσυτος, οἰασθῆποτε εὐγλωττίας καὶ ὕψους, θὰ ἠδύνατο νὰ συγκινήσῃ πλείτερον τῆς ἀρελεστάτης ἐξιστορήσεως τοῦ βίου του πρὸς τὰ ἴδια τέχνα.

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ι. ΙΣΙΔΩΡΙΔΟΥ ΣΚΥΛΙΤΗ

Ἰωάννης Ἰσιδωρίδης Σκυλίτης, ἐγεννήθη τὴν 21 Αὐγούστου (2 Σεπτεμβρίου) 1819 ἐν Σμύρνῃ ἐκ πατρὸς Χίου, μητρὸς δὲ Σμυρναίας, γένους Ὀμήρων (ἄλλως ἐπικαλουμένων Τζόγια).

Ὁ πατὴρ μου ὑπῆρξεν ἔμπορος μέχρι τοῦ ἔτους 1821, ὅτε, ἐκραγέντος τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἀνεχώρησεν ἐκ Σμύρνης μετὰ τῆς μητρὸς μου καὶ ἐμοῦ, ἐξ οὗ καὶ ἐδημεύθη ἡ περιουσία του. Ἐκτοτε δὲ ἡ οἰκογένεια ἡμῶν κατήλθεν εἰς ἔνδειαν.

Οἱ γονεῖς μου μετέβησαν εἰς Χιον, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν πρὸς μητρὸς πάππου καὶ μάμης μου.

Ἐβρέθημεν εἰς Χιον, ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τῆς νῆσου ταύτης συμβάσης τὸ Πάσχα τοῦ 1822. Αὐτόθι συναπλωσθήσαν ὁ τε πάππος καὶ ἡ μάμμη χωρισθέντες ἀφ' ἡμῶν ἐπὶ τῆς κατὰ τὰ ὄρη τῆς νῆσου περιπλανήσεως, ἡμεῖς δὲ διεσώθημεν μόλις εἰς τὴν νῆσον Ψαρρά, καὶ ἐκείθεν εἰς Πέτσας (νῆσον Ταπάρινον) ἔπειτα δὲ εἰς Κύθηρα.

Μετὰ τινὰ ἔτη ἐπιστρέψαμεν εἰς Σμύρνην, ὅπου ἡ μήτηρ μου κατώρθωσε μετὰ πολὺν ἀγῶνα ν' ἀνακτήσῃ τὰ δημευθέντα ἤδη

κτῆματα τῶν γονέων τῆς, ἐκ τῆς προσόδου τῶν ὀσίων καὶ ἐκ τινῶν λειψάνων τῆς πατρικῆς μου περιουσίας ἐζήσαμεν, ἕως οὗ κατέστην ἱκανὸς νὰ ἐργάζωμαι ἐγὼ αὐτός, ὦν πρωτότοκος.

Οἱ γονεῖς μου ἐπεθύμησαν νὰ μὲ καταστήσωσιν ἔμπορον, ἀφοῦ ἐτελείωσα σχεδὸν τὰ μαθήματα τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ὑπὸ τὸν σχολάρχην αὐτῆς Ἀβράμιον Ὀμηρόλην Καισαρέα, ὦν ἐτι δεκαπενταετής. Ἄλλ' ἐγὼ ἐζήλευον τοὺς πεπαιδευμένους μᾶλλον ἢ τοὺς πλουσίους, ταχέως δὲ ἀπεδείχθη, ὅτι δὲν ἐπλάσθη διὰ τὸ ἔμποριον.

Καίτοι οἱ ἔμποροι ἐτάττοντο εἰς τὴν ἀνωτέραν βαθμίδα τῆς κοινωνίας ἐν τοῖς τόποις τούτοις, διότι μόνου αὐτοὶ ἔζων ἀνέτως καὶ ἴσχυον παρὰ τῷ πλήθει καὶ τοῖς ἀρχουσιν, ἐζήτησα τὴν ὑπερόχην ἐπ' ἄλλῳ τινὶ κτήματι ἢ ἐπὶ τῷ ὀλικῷ πλούτῳ.

Ἡ ποίησις πρὸ πάντων μὲ ἐθέλγε, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτησα μικρὰν τινα φήμην ἐν Σμύρνῃ πρῶτον, ἔπειτα καὶ ἐν τῇ ἀπελευθερωθείσῃ Ἑλλάδι. Αἱ γνώσεις μου ὅμως ἦσαν μικραὶ, διότι ἀώρως εἶχον παυθῆ τῶν μαθημάτων. Ἐζήτησα νὰ μεταβῶ εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸς τελειότεραν ἐκπαίδευσιν, ἀλλ' ἀπητήτετο δαπάνη, εἰς ἣν δὲν ἐπήρκουν οἱ πόροι τῶν γονέων μου. Ἠγόρασα βιβλία καὶ ἐνησχολήθη μόνος εἰς τὴν μελέτην Ἑλλήνων καὶ Γάλλων συγγραφέων καὶ ποιητῶν. Οὕτω κατέστη βαθμηδὸν τὸ ὄνομά μου γνωστότερον διὰ τοῦ τύπου.

Συνειργάσθη εἰς τὴν ἐν Σμύρνῃ ἐκιδδομένην ἐφημερίδα Ἰωρικὸν Παρατηρητήν, ἔπειτα εἰς τὸν Φιλολογικὸν Κήπον τῆς Ἰωνίας, μετέφρασα τὴν Θηβαίδα τοῦ Ρακίνα, τὰ καθ' Ἡρώ καὶ Λαέρτην (παιδαριώδη ἔργα), τὸν ὑπὸ Λαμαρτίνου Θάρατορ τοῦ Σωκράτους. Ἐπειτα συνειργάσθη εἰς τὴν ἐφημερίδα Ἄργον καὶ εἰς τὴν Ἀμάλθειαν, ἐφημερίδας ἐκιδδομένας εἰς Σμύρνην, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ 85 ἀριθμοῦ ταύτης, ὡς ἐγγιστα, ἕως οὗ μοι ἐπαρουσιάσθη εὐκαιρία, ὅπως μεταβῶ εἰς τὴν Εὐρώπην, ἣν διακαῶς ἐπεθύμουν νὰ ἴδω.

Οὕτω μεταβὰς εἰς Μασσαλίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Παρισίους, ὅπου διέμεινα ἐπὶ τινὰ ἔτη διακοῦσαν ποικίλα μαθήματα, ἐπέστρεψα εἰς Σμύρνην κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1844.

Τότε ἐδόθη εἰς τὴν μετάφρασιν πολλῶν γαλλικῶν μυθιστορημάτων τοῦ Sue, V. Hugo, Sand, Dumas, κ.λ.π. τὰ μέγιστα ἀδικήσας ἑμαυτὸν ἐκ τούτου, ἐπειδὴ κατατρίβων τὸν νοῦν εἰς τὴν ἀναζήτησιν φράσεων καὶ ἐπόμενος ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς τὴν τῶν ἄλλων φαντασίαν καὶ σκέψιν, ἠλάττωσα τὴν γονιμότητα τῆς ἰδίας διανοίας.

Ὅπως δὲ αἱ μεταφράσεις μοῦ ἐνηρστήσαν, καὶ μοι περιεποίησαν τιμὴν τινα καὶ ὄνομα ὄχι εὐκαταφρόνητον. Ἐζητήθησαν δὲ πολὺ τὰ ἔργα μου, καὶ ὠφείλθη χρηματι-

κώς, μάλιστα δ' ἐκ τῶν Ἀποκρίφων τῶν Παρισίων τοῦ Sue.

Ἐσκέφθη ἔπειτα νὰ ἐκδώσῃ καὶ πολιτικὴν ἐφημερίδα, τὴν Ἄ' Ἐφημερίδα τῆς Σμύρνης» παραρτῶν αὐτῇ μνηστορήματα, καὶ ἄσματα λυρικά, ἐφηρμοσμένα εἰς ἰταλικοὺς ἤχους.

Τὰ ἄσματα ταῦτα διεδίδοντο ταχέως καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἐλευθέραν καὶ δούλην, καθιστῶντα τὸ ὄνομά μου εὐρύτερον ἔτι διὰ καὶ ἐσεμνυμένην εἰς ἐκείνην τὴν ἡλικίαν μου, ἡλικίαν νεότητος καὶ φιλοδοξίας!...

Τὰ ἐκδοθέντα παρ' ἐμοῦ εἰς ἰδιαιτέρον τόμον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Στιγμαί» εἰσι προγενέστερα τούτων.

Κατόπιν ἐγνώρισα εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν μέλλουσαν σύζυγόν μου, καὶ θεωρήσας αὐτὴν ἀξίαν τοῦ νὰ γίνῃ σύντροφος ὁλως μου τῆς λοιπῆς ζωῆς ἐνομφεύθη αὐτῇ.

Πρὸ καιροῦ ἦδη εἶχον κατὰ νοῦν νὰ συστήσω ἐφημερίδα εἰς ἄλλον τινὰ τόπον, ἀρτιμωδέστερον τῆς Σμύρνης, καὶ ὡς τοιοῦτον ἐθεώρουν τὴν Τεργέστην, ὅπου ἤμην βέβαιος ὅτι τὸ ἔργον ἐμῆλε νὰ εὐδοκησῇ.

Μετέβην λοιπὸν εἰς Τεργέστην μετὰ τῆς συζύγου μου καὶ τὴν 9/21 τοῦ Σεπτεμβρίου 1855 ἐξέδωσα τὸ πρῶτον φύλλον τῆς ἡμετέρας ἐβδομαδιαίας ἐφημερίδος, ἧτις ἔλαβεν ἀπαράδειγματιστον ἕως τότε εἰς Ἑλληνιστὶ γραφομένην ἐφημερίδα Ζήτησιν.

Μετὰ πολυετὴ διαμονὴν ἐν Τεργέστῃ καὶ Βιέννῃ ἀπεφάσισα νὰ μεταβῶ ἐκ νέου εἰς Παρίσιον. Ἐκεῖ δὲ διαμένων ἐγνωρίσθη μετὰ διαφόρων ἐπιστῆμων ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας καὶ ἄλλων ἐθνικοτήτων, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς ὑψηλῆς θέσεως, ἣν κατεῖχον ἠδύναντο νὰ ὑπερήσσωσιν πολὺ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν ἐν γένει Ἑλληνισμόν. Αὐτοῖσι ἐξέδωκα τὰ «Μυρία Ὅσα» εἰκονογραφημένην ἐφημερίδα, ἐξ ἧς οἱ λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς ἠδύναντο πολλὰ νὰ μάθωσι καὶ νὰ διδαχθῶσι περὶ τοῦ ἐν τῇ Ἐσπερίῃ πολιτισμοῦ καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν, τὰ ὅποια ἦσαν ξένα καὶ πρωτάκουστα ὅλως τότε εἰς τὸ πολὺ τοῦ Ἑλληνισμοῦ πληθός. Συγχρόνως ἐξελλήνισα τὰ Ἄριστα Ἔργα τοῦ Μολιέρου, ἀφιερῶσας αὐτὰ εἰς τὴν σύζυγόν μου, διὰ τῶν ἐξῆς φράσεων:

«Πρὸς σέ, παρ' ἧ ἔσπεραθή μοι ἡ νεότης παρ' ἧ διαμενῶ μοι τὸ γῆρας παρ' ἧ ψυχραεῖ με ὁ θάνατος.»

Μετὰ ταῦτα ἐπὶ τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου, ἦλθον οἰκογενειακῶς εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἐγκατεστάθησαν συγγράφων καὶ ἐργαζόμενος πάντοτε πνευματικῶς.

Οἴκοι δὲ διαμένων συνέγραψα τὸ εἰσέτι ἀνεκδοτὸν μακρὸν πόνημά μου «Ἡμέραι Παθῶν καὶ Ἀναστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐπιγραφόμενον.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα εἰσι τὰ κατ' ἐμὲ ἀτινα παραλείπω, ἐπιφυλαττόμενος νὰ γράψω αὐτὰ ἐν ἄλλοις τοῦ λευκώματός τούτου σελίσι. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲ πρὸς γνῶσιν τῶν τέκνων καὶ οὐκίων, ὡς καὶ τῶν ἀπανταχοῦ συγγενῶν μου, ἐκθέτω ἐνταῦθα καὶ ὅσα ἐκ διαφόρων ἀναγνωσμάτων καὶ ἐκ μελετῶν μου ἀπερτήσα περὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ μοι ἔπισημοῦ, τῶν γενεαλογικῶν κλάδων Σκυλίτων,

ὅπως μάθωσιν ἀκριβέστερον πῶς περὶ τοῦ ἐπωνύμου ὁ φέρουσιν ἐκ τῆς ἐκ προπατόρων καταγωγῆς τῶν.

«Μετὰ τὸν Ἰωάννην Σκυλίτην Ζήσαντα ἔτει 1080, καὶ συγγράφει βυζαντινὸν (ἄλλως δὲ ἐπωνομαζόμενον Πρωτοβουβιάριον, Ἀρογγάριον τῆς Βίβλος καὶ Κουροπαλάτην, αὐτὸν ἐκείνον τὸν ἐξακολουθήσαντα τὴν τοῦ Κεδρηνοῦ Ἱστορίαν, μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, οὐδαμῶς τῆς Ἱστορίας τοῦ Μεσαίωνος ἀπήντησα μέχρι τοῦδε τὸ ἐπώνυμον Σκυλίτην, εἰμὴ ἐν τῷ «Ἱστορικῷ καταλόγῳ Κωνσταντίνου Δαπόντες τοῦ Σκοπελίτου, τοῦ μετ' ὀνομασθέντος Καισαρίου.» Αὐτοῖσι μετὰ τῶν ἐπιφανέστερων Ἑλλήνων τῶν ἀπὸ τοῦ 1700 μέχρι τοῦ 1784 βιωσάντων ἀνέγνων πρὸς τοὺς ἄλλοις τὰ ἐπιόμενα:

«Θεοδόσιος Ἱερομόναχος Σκυλίτης, Χίος καὶ τῆς Χίου διδάσκαλος, οὗτος εἶχε καὶ ἀδελφὸν Στρατῆν τὸ ὄνομά του, ἱατρὸν περὶ φημον τόνον, ὥστε καὶ εἰς τὴν Πόλιν (τὴν Κωνσταντινούπολιν) ἐφέρεθη διὰ νὰ διατρέψῃ τὸν βασιλεῖα (τὸν Σουλτάνον).» Ἴδε καὶ Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη Σάβα, τόμος γ' σελίς 123. Ἀληθῶς, ὁ τῶν ἡμετέρων Σκυλιτῶν κλάδος ἐπωνομαζέται ὁ τῶν ἱατρῶν ἐπειδὴ οὐδέποτε ἐλειψαν ἐξ αὐτοῦ ἱατροί.

Ἐν ἐπιστολῇ ἐκ Χίου πρὸς τὸν Πατριάρχην Μητροπολίτην ὑποβίβλουςαν δύο ὑποψηφίους διὰ τὴν ἐπισκοπὴν Χίου ὑπὸ χρονολογίαν 1590 (5 Αὐγούστου) ὑπογράφεται μετὰ τῶν πολλῶν καὶ Θεοδώρου Σκυλιτῆος. (Ἴδε Χιακὰ ὑπὸ Ἀλεξ. Μ. Βλασταύ).

Ἐν ἔτει δὲ 1822, παρέδωκαν ὄμηρον εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων οἱ ἐν Χίῳ προσετώτες, πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὸν παρ' αὐτῶν ζητηθέντα Χατζὴ Λουρεντίῳ Σκυλιτῆν (ἐξ Ἀπλοταρῆς), ἀπαγχονισθέντα ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν. Κατόπιν δὲ τὸν Σταμάτιον Σκυλιτῆν, ὅστις ἐσώθη τυχῶν ἐξω τοῦ φρουρίου. Μετὰ ταῦτα τὸν Μιχαὴλ Σκυλιτῆν (ἐκ τοῦ Ἐγκρεμοῦ) σταλέντα ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ φονευθέντα ἐκεῖ ὑπ' ἄλλων Ὀθωμανῶν. Μετ' αὐτὸν δὲ ἄλλον Λουρεντίῳ Σκυλιτῆν ἀπαγχονισθέντα ἐν Χίῳ. Τὸν Δεσπότην Σκυλιτῆν ὁμοίως. Τὸν Πέτρον Σκυλιτῆν (τοῦ Μισῆ) δραπετεύσαντα ἐκ τοῦ φρουρίου καὶ φονευθέντα μετὰ ταῦτα εἰς τὰ ὄρη τῆς Χίου ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, (οὗτος μὲ εἶχε βαπτίσαι).

Ἐπειτα δὲ τὸν Κωνσταντῖνον Σκυλιτῆν (τὸν πᾶππον μου) δραπετεύσαντα ἐκ τῶν φυλακῶν Χίου μετὰ τοῦ Πέτρου Σκυλιτῆ καὶ φονευθέντα κατόπιν ἀσπλάγχχνως εἰς τὰ ὄρη τῆς μοσχόβλου Χίου, ἐνθὰ ἐκατόμβαι ἀνθρώπων σωμάτων προσεφέρθησαν ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος!...

Ἄλλὰ τῶν οὕτω ἀσπλάγχχνως κατασφαγέντων καὶ ἀπαγχονισθέντων Σκυλιτῶν τὰ μαρτυρικὰ αἵματα ἐξεδικήθησαν κάπως, κατὰ τὸ δυνατόν, αὐτοῖσι οἱ εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἐν τοῖς πρώτοις δραμόντες, οἱ ἀειμνηστοὶ θεοὶ μου Πέτρος Σκυλιτῆς, ὁ Οὐμπίδης καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Στέφανος, δραστήριον καὶ ἐνεργὸν μέρος ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦ ἔθνους ἀγῶσι λαβόντες καὶ ἐν εἰρήνῃ κατόπιν τὸν βίον

διελθόντες, μηδὲν δὲ ὡς ἀμοιβὴν τῶν ἐπταετῶν αὐτῶν ἀγῶνων παρὰ τοῦ Δημοσίου ἐπιζητήσαντες.

Τοιαυτὴ τις ἦν ἡ ἀπὸ χιλιετηρίδος σχεδὸν ὅλης περιφανῆς οἰκογένεια τῶν Σκυλιτῶν, διακρέψασα καθ' ὅλους τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας καὶ διαπρέπουσα ἐτι καὶ νῦν ἐπ' ἐμπορίαν καὶ ἀγνοτήτῃ πατριωτισμῷ καθ' ἅπανσαν τὴν Ἑβὴν καὶ Ἑσπερίαν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Νέφ κόσμῳ, ὑπόδειγμα χρηστὸν τοῖς συμπολίταις καὶ τοῖς ὁμοεθνεῖσι αὐτῆς γυνομένην.»

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Η ΚΥΡΑ-ΝΙΤΣΑ

Ἦτο, καθὼς τῶρα, Δεκέμβριος, ἀλλὰ Δεκέμβριος Ἠπειρωτικὸς, μὲ βροχὰς ραγδαίας καὶ ἀκαταπαύστους, μὲ ψυχὴν δριμύτητα ἀνά τὰς πεδιάδας, μὲ χιόνια καὶ πᾶν γοῦς ἐπὶ τῶν ὄρεων. Εὐρισκόμεθα δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φίλου μου Ἀναστασίου Δ**.

Ἐξω εἰμῆναιτο ὁ ἀνεμὸς βρυσχόμενος ἀνά τὴν στέγην, βροχὴ χονδρότατη ἔδερνε τοὺς ἀπεφλωμένους κορμούς τῶν δένδρων τοῦ κήπου καὶ κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν μακρινῶν παλαιῶντων στοιχείων τούτων ἠκούετο ὁ φρυκτὸς μνημῆδος τῆς ἐξαρθρωθείσης λίμνης. Εἰς πάντα ταῦτα προσετίθεντο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν καὶ οἱ τρομεροὶ κρότοι τῶν ἐκρηγνυμένων κεραυνῶν, τῶν ὁποίων ὁμως τὰς ἀναλαμπὰς δὲν ἐβλέπομεν, ἔχοντες ἐπὶ τούτῳ κεκλεισμένα ἐρμητικῶς τὰ παραθυροφύλλα πάντα καὶ τὰς θύρας.

Ἐκαθήμεθα πάντες ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ τῆς οἰκίας, —εἰς τὴν σπιτομάταν, ὡς λέγουσιν εἰς τὰ Ἰωάννινα, —παρὰ τὴν ἑστίαν περὶ ζελαμπρῆς πυρᾶς. Ἡμεῖθα δὲ ἐγώ, ὁ φίλος μου μετὰ τῶν τριῶν ἄλλων ἀδελφῶν αὐτοῦ, οἱ δὲ οὗοι γονεῖς του, ἡ γηραιὰ προμήτωρ του καὶ οἱ δύο χωρικοὶ ὑπηρέται.

—Ἐλα, κυρά, πὲς μας κανένα καλὸ ἀπόψε ποῦ ἔχομε καὶ τὸν μουσαφίρη, εἶπεν ὁ φίλος μου πρὸς τὴν προμήτωρ του νεῦν μοι μετὰ μειδιμάτος.

Ἐπίσης μειδίωσα μὲ κρητέρησι καὶ ἡ γραία μεταρρίπουσα δὲ τὸ βλέμμα τῆς ἐπὶ τῆς πυρᾶς καὶ σκεφθεῖσα ἐπ' ὀλίγον, εἶπε:

—Ἀπόψε θ' ἀφήσουμε τοὺς βασιληάδες νὰ κοιμηθοῦν ἡσυχα μὲ τὰς βασιλοπούλας ἔς τὰ κρουσταλλένια παλάτια τους, θ' ἀφήσουμε ἡσυχα καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς λάμιας νὰ κοιτῶνται ἔς τὰς ἐρμητικὰς μοναῖς τους καὶ δὲ θὰ ταρξίζουμε οὔτε τὸν μοσχόβολον ὑπνο τῆς ξανθῆς βοσκοπούλας θ' ἀφήσουμε τὰ παραμύθια ἀπόψε καὶ θὰ σὰς πῶ μὴ ἱστορίᾳ ἀληθινή.

Προποτιμάσθημεν ὅλοι ν' ἀκούσωμεν ἐν προσοχῇ.

—Ἀφ' ὄντας ἦσαν οἱ Τούρκοι τὰ Γιάννινα, παιδιὰ μου, ἤρξασεν ἡ γραία ῥίψασα περιδῆ βλέμματα περὶ ὅσοι ὑποπεύουσα μὴ τὴν ἀκροῶνται Τούρκοι, ἀφ' ὄντας πῆραν οἱ Τούρκοι τὰ Γιάννινα δὲν τοὺς ἔφταναν τὰλλα ποῦ μὰς ἔκαμαν κακὰ, μὰ ἐμ-

παιναν καὶ ἔς τὰ σπῖτια μέσα καὶ ὅποια τσοῦπρα τοὺς ἄρεγε τὴν ἔπαρναν μὲ τὸ στανιὸ γυναικα καὶ τὴν ἐτούρκευαν. Ἀρεντάδες εἶνε, ἔκαμαν ὅ,τι ἤθελαν. Ὁ Ἀλῆ-πασὰς ὁμως ἐστάθηκε ἀπ' ὅλους τοὺς τέτοιους χειρότερος. Αὐτὸς ἄρπαξε ἀπ' τὰ σπῖτια καὶ παιδιὰ σερνικά. Ἄλλη φορά θὰ σὰς πῶ πλιότερα γιὰ τὰ παιδιὰ. Τῶρα θὰ σὰς πῶ γιὰ τὰς ὁμορφὰς τσοῦπρας... Ὅποια τοῦ εἶδης ὁ διάβολος ἔς τὸ γέρικό του κεφάλι, ἔστειλε δύο-τρεις τζοχανταρέους καὶ τὴν ἔπαρνε ἔς τὸ χαρμί του. Σὰν τὴν φύλαγε ἐκεῖ κλεισμένη κἀμπόσο καιρὸ καὶ ἐχόρταινε μὲ αὐτὴ τὴν κακορροϊκίαν του, τοῦ ὠρέγονταν ἄλλη. Ἐστειλε καὶ ἔπαρνε ἄλλη καὶ τὴν πρώτη... τί τὴν ἔκαμαν; —Δὲν τὴν ἔδανε πίσω ἔς τὸν πατέρα τῆς ἢ ἔς τὰ ἀδέρφια τῆς ἢ ἔς τὸν ἄντρα τῆς, ἀλλὰ τὴν ἐπάντρεψε μὲ τουρκόπουλα τοῦ παλατιοῦ του καὶ ἡ καὶ μὲν ἡ χριστιανὴ ἦταν ἀναγκασμένη νὰ ἀκολουθῆ καὶ αὐτὴ τὴν πίστη τοῦ ἀντρός τῆς... νὰ γίνῃ μ' ἄλλαις λέξεις τοῦρκα.

Μικρὰ ἀπ' αὐταῖς ἦταν καὶ ἡ Κυρά-Νίτσα, παρμένη ἀπ' τὰ μικρὰ τῆς χρόνια ἔς τὸ χαρμί τ' Ἀλῆ-πασὰ, ἀρχοντοπούλα ἀπὸ τζακι ἀπ' τὰ καλλίτερα τῶν Γιαννίων. Ὅντας ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ τὴν βγάλλῃ ἀπ' τὸ χαρμί του ὁ Βεζύρης τὴν ἐπάντρεψε μ' ἕνα μεγάλον ἀπ' ἐδῶ Μπέην, καὶ ἀπόχτησε μ' αὐτὸν τὰ μεγέπουλα I*** καὶ Λ*** ποῦ ζοῦν καὶ βασιλεύουσιν, κληθῶρα τους, σήμερα ἀκόμα. Ἀναγκάστηκε ὅπως ὄλαις κ' ἡ κακομοῖρα ἡ Κυρά-Νίτσα ἀπὸ τὸν ἄντρα τῆς ἀπὸ τοὺς σπιτιακοῦς του νὰ γίνῃ τοῦρκα.

Ἐπειδὴ ὁμως ἦταν νοικοκυροπούλα καλοσναθρεμένη καὶ ἤξερε πῶς νὰ φερθῇ ἔς τὸν κθένα καὶ ἀπόχτησε μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τῆς σεβασμοῦ καὶ ὑπόληψι ἔς τὸ τουρκικὸ σπῖτι ποῦ πῆγε νύφη, τοὺς παρακάλεισε νὰ τῆς ἀφίνουσαν ἀνελευθερίας ἔς τὸν ὄντα τῆς χριστιανῆς γυναικῆς νὰ κουβεντιάζῃ μ' αὐταῖς καὶ τὰς βλέπῃ. Γιατί, ἔλεγε, αὐτὸ ἐγύρευε τῶρα πλεῖα μόνον βάλσαμο καὶ μόνη παρηγοριά τῆς, νὰ βλεῖται καὶ νὰ κουβεντιάζῃ μὲ χριστιανῆς γυναικῆς. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ σπιτιοῦ τῆς σὰν τὴν ἐσέβουσαν καὶ τὴν ἀγαποῦσαν, ὅπως σὰς εἶπα, τῆς τῶκαμαν τὸ χατήρι αὐτό. Ἐβλεπε λοιπὸν καθε μῆρα χριστιανῆς γυναικῆς νὰ μαινοβογαίνουσαν ἐπὶ ἀρχοντικῶ τῆς Κυρᾶς-Νίτσας.

Ἐτσι ἔζησε εὐχαριστημένη ὀλίγο, ὡς τῶρα καὶ σαράντα χρόνια, ποῦ πέθανε. Ἐν καθε ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐνοιώσασε ζυγόνοντας τὸ θάνατό τῆς... Τῶρα βάλτε τὸ νοῦ σας.

Ἐν ἐνωσε πῶς-μὲ μῆρα —μὲ μῆρα τότε ἡ δύναμις τῆς τὴν ἔβρινε, ἐσκέφθησε καὶ πέθαινε ὡς χριστιανὴ ποῦ ἦταν. Γιατί ἀλήθεια ἐτούρκεψε, μὰ μοναχὰ ἀπόζω μέσα ἡ καρδιά τῆς, ἡ ψυχὴ τῆς ἦταν χριστιανή.

Ἐκαμε ὅσα πράγματα τῆς πίστεως τῶν ἔκαμαν καὶ ἡ συντροφισαίς τῆς ἡ τοῦρκοισαίς μὴ ἀποκρυφᾶ σὸν ὄντα τῆς αὐτῇ ἐγύριζε πρὸς τὴν ἀνατολὴν ἔκαμαν σιωπηλὰ —σιωπηλὰ τὸν σταυρὸ τῆς καὶ ὄντας ἔφερτε τὸ βράδου καὶ ὄντας ἐξύπναγε τὴν αὐγὴν, καιροφυλακτῶντας τὴν ὥρα ποῦ δὲν τὴν ἐβλεπε κανένας. Καὶ τῶρα λοιπὸν ἐσκέφθησε νὰ πέθαινε χριστιανή. Δὲν τῆς τῶλεγε ἡ καρδιά, δὲν τῆς τῶλεγε ἡ ψυχὴ τῆς νὰ πέθαινε τοῦρ-

κα φανερά — φανερά. Ἦθελε νὰ ξεψυχήσῃ ἀφοῦ μεταλάβῃ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ μαζί, ὅπως κάνει σὸ θάνατό του καθένας χριστιανός. Μὰ πῶς νὰ τὸ καταφέρῃ αὐτό; Πῶς νὰ φέρῃ τὸν παπὰ μὲ τὰ ἄχραντα Μυστήρια σὸ κονάκι τῆς καὶ τὴν μεταλάβῃ;... Ἀλοῖμογο ἐν τὴν ἐνωϊαθῶν μοναχὰ οἱ τοῦρκοισαίγγενες τῆς!...

Τὶ κάνει λοιπὸν. Τὸν ἔομολογεῖται τὸν πόθο τῆς εἰς μιὰ πιστῆ τῆς φιλενάδα χριστιανὴ καὶ τὴ στέλνει μυστικὰ σὸ Δεσπότη καὶ τοῦ τὸ λέει. Ὁ Δεσπότης δὲν χάνει καιρὸ καὶ κἀμνοντας τὸν σταυρὸ του σὸ Θεὸ νὰ μὴ τυχῇ καὶ φανερωθῇ πρόωρα τὸ ἔργο του, στέλνει ἔστην ἐτοιμοθάνατη Κυρά-Νίτσα, μιὰ καλογορᾶ τοῦ Ἀρχιμαντρειοῦ. Ἡ καλογορᾶ πῆγε μὲ τὴν πρόφασιν νὰ τὴν δῆ πῶς ἦταν —σὰν ἦταν ἀρρωστή, —καὶ μιὰ ὥρα ποῦ δὲν ἦταν ἄλλη ψυχὴ ἔς τὸν ὄντα παρ' αὐτὴν κ' ἡ ἀρρωστή Κυρά-Νίτσα, ἀκούφει ἡ καλογορᾶ ἔς τ' αὐτὴ τῆς ἀρρωστῆς καὶ τῆς λέει πῶς ὁ Δεσπότης τῆς σχωρναίται ἀμαρτίας καὶ βάζει μέσ' ἔς τὰ μαρμαμένα χεῖλια τῆς ἕνα σπειρί σταφίδα ποῦ τὴν ἐκρυψε ἔς τὸν κόρρο τῆς βαθεῖα, ποῦ εἶχε κλεισμένη μέσα τῆς μιὰ σταλαματῖα ἀπὸ τ' Ἀχραντα Μυστήρια. Κ' ἐκεῖ ποῦ ἡ Καλογορᾶ ἐμουρμουρίζει αὐτοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ, ἡ ἀρρωστή Κυρά-Νίτσα κατέπινε μὲ μιὰ οὐράνια εὐχαριστήσῃ τὴν ἀγιασμένη σταφίδα. Ἐνασκύφει ἡ καλογορᾶ, τὴν φιλεῖ γλυκὰ-γλυκὰ σὰν ἀδερφή τῆς καὶ φεύγει δακρύζοντας...

Τὴν ἄλλη μέρα δόθηκε πέρα-πέρα ἔς τὴν πόλιν τὸ χαμπέρι πῶς πέθανε ἡ Κυρά-Νίτσα, ἡ μεγάλη μπέισσα. Οἱ χοντσαδες ὅλοι ἀνέβηκαν ἔς τὰ τζακί καὶ ἀρχέψαν τὸ μπαχλάτισμα, ὅπως κἀμνον πάντα ὄντας πεθαίνῃ κανένας μεγάλος Τούρκος. Πλήθος Οὐλεμάδες καὶ ἄλλοι Τούρκοι μαζώχθησαν στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Μπέην, κ' ἐφρόντιζαν γιὰ τὴν κηδεῖα. Τῶμαθαν οἱ χριστιανοὶ... τῶμαθε καὶ ὁ Δεσπότης. Τῶρα νὰ ἰδῆτε!... Δὲν χάνει καιρὸ στέλνει πρῶτα τὸν πρωτοσύγγελο του σὸ σπῖτι τοῦ Μπέην νὰ παραλάβῃ τὴν Κυρά-Νίτσα σὰν χριστιανὴν γιὰ νὰ τὴν θάψῃ αὐτὸς κατὰ τὴν χριστιανικὴν πίστιν μας. Καὶ σὰν οἱ Τούρκοι δὲν ἄκουσαν τὸν πρωτοσύγγελο του, σηκώνεται ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν καὶ κινεῖται γιὰ τὸ σπῖτι τοῦ Μπέην μὲ παπάδες, μὲ διάκους, ψαλτάδες, ξεφτέρια καὶ ἄλλα. Εἶδεν καὶ ὁ κόσμος, —οἱ χριστιανοὶ, —τὸ κίνημα τοῦ Δεσπότη κ' ἐκίνησαν καὶ αὐτοὶ κοντὰ του μελίσσι. Εἶχεν ἐτοιμάσῃ ὁ εὐλογημένος καὶ τὴν κάσα, ὀλόχρυσον καὶ βελουδένια,....

Μπαίνει ἴσα μὲ θάρρος καὶ μὲ καρδίαν χριστιανικὴν —χωρὶς ναῦση καμμιὰ μεγάλη ἀντίστασιν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, —ἐπὶ σπῖτι τοῦ Μπέην μέσα, παίρνει τὸ νεκρὸ κορμὶ τῆς Κυρᾶς-Νίτσας, τὸ βάζει στὴν κάσα μέσα καὶ διατάζει ἀμέσως τὸ ξεκίνημα γιὰ τὴν Μητρόπολιν. Πότε ἱεροφορήθησαν ἐκεῖ καὶ αὐτὸς κ' οἱ παπάδες σὰν παράξενον ἐφαινόταν τόσο γλήγορα τῶκαμαν. Καὶ ξεκίνησε ἡ κηδεῖα ἀπὸ τὸ σπῖτι τοῦ Μπέην γιὰ τὴν Μητρόπολιν. Ὁ Δεσπότης, οἱ παπάδες, οἱ διάκονοι, οἱ ψάλταις, τὰ τῶρτα καὶ

τὰ ξεφτέρια, στὴ μέση τὸ λείψυον γιομάτο λουλούδια, καὶ παραπίσω ὁ κόσμος, οἱ χριστιανοὶ, τί νὰ βλέπατε, μελίσσι, μῆλο νάρρηχες δὲν ἔφερτε κάτω. Οἱ Τούρκοι;... ἐκάθονταν ἀνήμερα κ' ἐκνύταζαν χλωμοὶ καὶ ντροπιασμένοι τὴν παλληκαριὰ καὶ τὴν νικὴ τῆς χριστιανωσύνης!...

Ἐτσι ἀγάλια-ἀγάλια μὲ μεγάλη παράταξι καὶ μ' ὅλα τὰ θεησκευτικὰ μας ψαλίσματα ἔς τὸ δρόμο, ἔφτασαν ἔς τὴν Μητρόπολιν... Ἐκεῖ τὴν ἔψαλαν ἔς τὴν ἐκκλησιὰ μέσα καὶ ἔχων σκοπὸ νὰ τὴν θάψουν κοντὰ ἔς τὸ μνήμα τοῦ Νεομάρτυρου Ἀι-Γεώργη μας, μὰ σὰν μετάνιωσε, —δὲν ξέρω γιατί, —ὁ Δεσπότης ἐξεκίνησαν ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν μὲ τὴν ἴδια παράταξι καὶ πῆγαν καὶ τὴν ἔθαψαν ἔς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀι-Νικόλα τοῦ παζαριοῦ τὴν Κυρά-Νίτσα.

Ὅλη τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἐπανηγούριζαν τὴ θαυμασία νικὴ τους οἱ χριστιανοὶ, ἀποθέοντας τὴν παλληκαριὰ τοῦ Δεσπότη, τόσο ποῦ τῶκουσαν εἰς τὰ χωρὶα κ' ἐρχονται μπουλούκια-μπουλούκια ἔς τὰ Γιάννινα νὰ μάθουν τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ φιλήσουν τὸν τάφο τῆς Κυρᾶς-Νίτσας... Οἱ Τούρκοι ποῦ ἔχων σκὰψῃ ἔτοιμον τὸν τάφο ἔς τὰ μνήματα τοῦ τζαμιοῦ τῶν ποῦναι σιμά σὸ Γαλλικὸ Προξενεῖο, ἐμειναν μὲ σταυραμένα τὰ χεῖρια, ἀμίλητοι καὶ καταφοβισμένοι, παίρνοντας ἀπὸ τότε ἔς τὸ νοῦ τους τὴ δύναμι ποῦ ἔχων ἀπέναντι τους οἱ χριστιανοὶ κ' ἐδῶ ἔς τὰ Γιάννινα καὶ παντοῦ. Γιατί ἐμεῖς οἱ χριστιανοὶ, παιδιὰ μου, ἔχομε πάντα μαζί ἡμας ἔς τὰς τέτοιαις παλληκαριῆς τῆ βοήθεια τοῦ Χριστοῦ...»

Καὶ ἐτελείωσεν ἡ γρατὰ μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ μὰς ὀδηγήσῃ μόνῃ τῆς ἡμέραν τινὰ εἰς τὸν τάφον τῆς Κυρᾶς-Νίτσας.

Σήμερον οἱ ναοὶ μένουσι κεκλεισμένοι ἐν Ἰωαννίνοις, καὶ εἶνε ἐμποδισμένοι εἰς τοὺς χριστιανούς ὄλαι αἱ θρησκευτικὰ τελεταί. Τίς οἶδεν, ἐάν ζῆ ἀκόμη ἡ εὐσεβὴς προμήτωρ τοῦ φίλου μου, καὶ ποσᾶς ἐπαναλαμβάνει κατὰ τὰς νύκτας αὐτὰς εἰς τοὺς ἡλιωμένους ἐγγόνους τῆς τὴν ἱστορίαν τῆς Κυρᾶς-Νίτσας παρὰ τὴν πυρᾶν τῆς ἑστίας, ἀναρριπίζουσα οὕτω δι' αὐτῆς τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ προετοιμάζουσα αὐτοὺς εἰς μαρτυρικὸν θάνατον ὑπὲρ Πατριδος καὶ Πίστεως!...

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

ΛΥΜΠΕΡΑΚΗΣ Ο ΠΕΙΡΑΤΗΣ

(Σελίδες ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας) (Συνεχεῖ καὶ τέλος)

«Δὲν γνωρίζετε, ἐξηκολούθησεν ὁ Γερκαρῆς ἀποπεινόμενος πρὸς τὴν Ἀναστα

πόνων και βασάνων, περιπλανώμενος εις τὰ πελάγη, καλαίων πρὸς τα στοιχεία ἀνα πάσαν ὥραν και ἀνά πάσαν στιγμήν. πρὸς τοὺς Τούρκους ἀδιακόπως και ἐπὶ τέλους και πρὸς τὴν πατρίδα μου ἀκόμη, ἀφ' ἧς καταδιωκόμενος ἠναγκάσθην νὰ φύγω, ἵνα ἀντλήσω πάντας τοὺς πόνους και πάντα τὰ μιση; Μισῶ και βδελύττομαι ἐκείνους, ὧν τὴν ὑπηρεσίαν ἀνεδέχθην, ἀλλὰ μισῶ πλείοτερον ἀκόμη ἐκείνους, οἵτινες γενόμενοι αἰτίοι τῶν δεινῶν μου, μοὶ ἀφῆρσαν τὰ πάντα, περιουσίαν, τιμὴν, ὄνομα, και κυβερνώσιν ἤδη τὴν Μάνην, τὴν πατρίδα μου, ἐνῶ ἐγὼ ὁ ἀδικηθεὶς, ὁ ὑβρισθεὶς και ἀποδιωχθεὶς, ἀπέθνησκον ἐκ πείνης και βασάνων ἐν ταῖς τρώγλαις τῶν φυλακῶν! Καὶ ὑστερον μοὶ λέγεται, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ δρᾶξω τὴν περίστασιν ταύτην, ἵνα ἐξέλθω τῆς φυλακῆς, ἵνα ζησῶ ἐπὶ σέλους, ἔστω και μετὰ τὴν ἐλπίδα μόνον αὐτῆς τῆς ζωῆς; Δὲν ἔχετε δικαίον, κυρία, νὰ με καταδικάζητε ἐπὶ τούτου, ἐξηκολούθησεν ὁ Γερακάρης ἡσυχώτερον. Ὁ βίος μου ὅλος εἶνε τεκμήριον μέγα, ὅτι ἐξέπληρωσα τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκον μου βαρύτερον παντὸς ἄλλου. Τώρα εἶμαι ἐλεύθερος, ἵνα σκεθῶ και περὶ ἐμυτοῦ.

Ὁ Γερακάρης κατὰ τὴν σφοδρὰν ταύτην ἐκρηξὴν τῶν λόγων τοῦ εἶχε ἀνεγερθῆ. Τὸ τεῖχος ὡχρὸν ἀπὸ τοῦ πρόσωπον ἀνεξυπωρώθη ὅλον και ἡ ἀρρενωπὴ αὐτοῦ μορφή, φωτιζομένη ὑπὸ τοῦ πυρός τῶν ὀφθαλμῶν του, ἦν ἀληθῶς ὠραία καθ' ἣν στιγμήν ὠμίλει. Ἡ νεανίς προσέβλεπεν αὐτὸν ἐκπληκτός, ἀπορούσα πῶς ὑπὸ τὴν τέσση ὡχρότητα ἐκείνην ὑπῆρχε τοσοῦτον πῦρ. Ὁ ἐνθουσιασμός του Γερακάρη μετεδίδοτο ἀκουσίως αὐτῆ και τὸ βλέμμα της, ἀκρωμένης αὐτοῦ, ἐφαίνετο μεταλαμβάνον τῆς θερμότητός του.

— Ἐγὼ ἐκ τῶν φαινομένων κρίνω, εἶπεν ἡ νεανίς βραδέως. Ὁ τίτλος τοῦ Μανιάτ-Μπέη δὲν εἶνε ἐδόθη βεβαίως ὡς χάρις. Ἡ τουρκικὴ πονηρία δὲν ἔχει τὰς λεπτότητας ταύτας, ἡ δὲ ἰδιαιτέρα πατρίς σας, καθ' ἧς τοσοῦτον φαίνεται ἐξωργισμένος, ἀγνοῶ κατὰ τί σὰς ἐβλαψεν. Ἀλλ' ἐκείνο, ὅπερ ἐγὼ γνωρίζω, ἐξηκολούθησεν ἡ ἀνεψία τοῦ Δούκα, ἀνυψοῦσα τὴν κεφαλὴν και ὑπερηφάνως ἀτεινίζουσα τὸν Γερακάρη, εἶνε ὅτι οἰουσδήποτε λόγους και ἂν ἔχητε κατ' αὐτῆς, οἰουσδήποτε και ἂν εἶνε τὸ μῖσος σας κατὰ τῶν προσωπικῶν ἐχθρῶν σας, ἡ μεγάλη πατρίς, ἡ Ἑλλάς ὅλη, βλέπει τὴν στιγμήν ταύτην τὸν νέον ἠγεμόνα ὑπεξοῦσιον και ὄργανον τῶν ἀσπόνδων αὐτῆς ἐχθρῶν, ὄργανον χρησιμοποιοῦμενον ἕνεκα τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ παθῶν πρὸς βλάβην και ζημίαν αὐτῆς. Δὲν δύναμαι ποτε νὰ πιστεύσω, ὅτι τὰ προσωπικὰ μιση σας ὑπερτεροῦσι τῶν φυλετικῶν, τῶν πατροπαράδοτων, τῶν αἰώνιων τῆς πατρίδος μας, καὶ ὅτι ζητεῖτε ἤδη νὰ μολύνητε ὄνομα δια τοσοῦτων κόπων ἀπὸ τῶσαν χρόνων ἀποκτηθέν!

— Ἐχετέ δικαίον, κρίνουσα ἐκ τῶν φαινομένων, νὰ φρονήτε οὕτω, ἀπεκρίνατο ὁ Λυμπεράκης περιλύπως. Ὑπάρχει ὁμως ἐν πᾶσι παρελθόντι ἱστορία, ἣν ἅμα μίλητες, θέλετε με δικαιοσύνη.

— Καὶ ποία εἶνε ἡ ἱστορία αὕτη, ἦτις ἀναγκάζει ἕνα τῶν ἀσπόνδων ἐχθρῶν τῶν

Τούρκων, νὰ γείνη φίλος αὐτῶν, και φίλος παρασκευαζόμενος νὰ πολεμήσῃ ἐναντίον τῆς ἰδέας αὐτοῦ πατρίδος;

— Ζητεῖτε νὰ ἀναζήσω τὰς πληγὰς τῆς καρδίας μου, ἄς ὁ χρόνος μὲς ἠδυνήθη νὰ ἐπουλώσῃ. Ἀλλ' ἔστω. Ὁ σὰς τὴν διηγηθῶ, ἐξηκολούθησεν ὁ Λυμπεράκης μετὰ μικρὰν σιωπὴν, ὡσεὶ ζητῶν νὰ συγκεντρώσῃ πᾶσας αὐτοῦ τὰς ἀναμνήσεις. Εἶκοσιν ἑπτὰ ἔτη ἔχουσιν παρελθῆ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἡμῖν δέκα και ὀκτὼ ἔτην ὅτε ἠρραβωνίσθην ἐν τῇ πατρίδι μου μίαν τῶν ὠραιότερων νεανίδων, ἀνῆκουσαν εἰς ἐπίσημον τῆς Μάνης οἰκογένειαν και ἦν ἠγάπων περιπαθῶς. Ἀλλὰ τὴν κόρην ἠγάπα ὡσαύτως εἰς ἐξ ἀντιπάλου οἴκου, ὅστις μετὰ ζηλοτυπίας και φθόνου ἀνέβλεψε πρὸς τὸ συνοικεῖόν μου ἐκείνο. Καὶ ἔσπερον τινὰ, καθ' ἣν ἤμην ἀπὸν ἐκ τοῦ οἴκου, ἐπιπέσων μετὰ τῶν ὀπαδῶν του μοὶ ἀπήγαγε βίαν τὴν μνηστῆν, φονεύσας δύο τῶν συγγενῶν μου. Ὑποθέτετε βεβαίως τὸ μέγεθος τῆς ὕβρεως ταύτης! Ἐπανεβλῶν και μαθὼν τὰ γενόμενα ὠρκίσθην νὰ ἐκδικήσω τὴν ὕβριν. Ἀλλως τε δὲ καθήκον εἶχον πρὸς τοῦτο οὐ μόνον ἐκ τῆς προσδλητικῆς ταύτης πράξεως, ἀλλὰ και ἐκ τῶν οἰκογενειακῶν μου παραδόσεων και τῶν ἐθίμων και ἠθῶν τῆς πατρίδος μου. Καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἐξηκολούθησεν ὁ Γερακάρης περιλύπως, ἐνῶ τὸ ὡχρὸν αὐτοῦ μέτωπον ἔκυπτε και ὡχρὰ ἔτι μάλλον ἐκ τῶν ἀναμνήσεων ἐκείνων, ἤρξατο δι' ἐμὲ βίος πλήρης κινδύνων και πόνων, βίος προορισθεὶς εἰς ἐξέλειψιν τῆς ὕβρεως ἐκείνης. Ἀλλ' ὑπερίσχυσαν ἐν τῇ πάλῃ ἐκείνη οἱ ἀντίπαλοι μου και κινδυνεύον ἀπαύστως ν' ἀποθάνω, ἠναγκάσθην ν' ἀπέλθω τῆς πατρίδος μου ἐξόριστος γενόμενος ἀλλ' ἐπιμένων εἰς τὸν ὄρκον μου. Ἠγόρασα πλοῖον και ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, σπῆγξων τὴν καρδίαν μου, ἐγενόμην πειρατῆς, ζητῶν πνευτῶν τὴν ἐκδικήσιν ἰδίαν δὲ ἐν τῇ καταδιώξει τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος μου. Ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη, κυρία, περιπλανώμενος οὕτω μακρὰν τῶν συγγενῶν μου, τῶν φίλων μου, τῆς πατρίδος μου, καλαίων πρὸς τὸν θάνατον καταδιωκόμενος, ζητῶν νὰ λησμονῆσῃ ἐν τῷ αἵματι τῶν ἄλλων τὸ οφειλόμενόν μοι ὑπὸ τῶν ἀσπάργων τῆς εὐτυχίας μου αἵμα! Ἀλλ' ἐκείνοι, φοβούμενοι τὴν ἐκδικήσιν μου και τὸ φᾶσμα αὐτῆς διαρκῶς προσβλέποντες, με προδίδουσιν ἡμέραν τινὰ και συλλληφθεὶς αἰφνυδῶς ἐρρίφθην εἰς τὰς φυλακάς τῆς Σταμπούλ! Καὶ τότε, ὦ! τότε, ἐν τῷ μέσῳ τῶν βασάνων και τῶν ἀληθδῶν, δι' ὧν οἱ δῆμοί μου με ἐτυράνουν, ὠρκίσθην ἐκ δευτέρου, και σὰς βεβαίω, κυρία, ὅτι τὴν φορὰν ταύτην θὰ ἐκπληρώσω τὸν ὄρκον μου. Δὲν μισῶ τὴν πατρίδα μου, ὑπὲρ ἧς ἐθυσίασα τόσα, δὲν μισῶ τοὺς ἀπίστους τούτους Ὀθωμανούς, ὅσον μισῶ ἐκείνους, οἵτινες ὑβρίσαντες τὴν τιμὴν μου, προδῶσαντες τὴν ζωὴν μου, κυβερνώσιν ἤδη τὴν Μάνην, καταδιώξαντες και διασκορπίσαντες τὸν οἶκόν μου και τοὺς φίλους μου. Τώρα δὲ, εἰπὼν ὁ Λυμπεράκης, προσδέπων τὴν Ἀναστασίαν, ἦτις ἐρρίπτεν ἐκ τῆς διηγησεῶς του ἐκείνης, τινὰς ἐλπίδας δύναμαι νὰ ἔχω ἐκ τῆς ζωῆς, ἦν ὁ Τούρκος μοὶ

ἔδωκε, παρὰ μόνον τὰς ἐλπίδας ταύτας, ἄς ὁ ὄρκος μου γεννᾷ ἐν τῇ καρδίᾳ μου; Μοὶ ζητεῖτε νὰ τὰς λησμονήσω, νὰ τὰς ἀπορρίψω και ν' ἀποθάνω θύμα οὐχὶ πλέον τῆς ἐκδικησεῶς μου, ἀλλὰ τῆς πρὸς τὸν Μ. Βεζύρην ἀπιστίας μου και τῆς ἐντεῦθεν προδοσίας μου! Χάρην τίνος τούτου; Μὴ μοὶ ἔχω τινὰ πλέον ἀγαπῶντα με, ἐκτιμῶντα τὰ βράσανά μου και δυνάμενον νὰ με δικαιοῦσῃ; Μήπως ἔχω γονεῖς ἢ ἀδελφοὺς ἀναμένοντάς με και εἰς ὧν τὴν ἀγάπην νὰ καταφύγω, ἢ πατρίδα εἰς ἣν νὰ προσφύγω ζητῶν ἄσυλον, ἂν ὄχι ὑπερᾶσπιν, ἄρτον τούλάχιστον ἂν ὄχι ἐμπαιγμὸν; Ἀς ἀποθάνω λοιπὸν ἐκδικούμενος τούτο και καθήκον και ὑποχρέωσιν ἔχω νὰ πράξω ἀδιαφορῶν πλέον ἂν τὰ πρὸς τοῦτο χρέσιμα μέσα θεωροῦνται ἀθέμιτα ἢ θεμιτὰ, προδοτικὰ ἢ ἐντίμα.

Μετὰ τὴν σφοδρὰν ταύτην ἐκρηξὴν τῶν αἰσθημάτων του, ὁ Γερακάρης ἀνεκάθησεν. Ἡ κεφαλὴ του ἔκυψε πρὸς τὸ στήθος του, ὡσεὶ καταβληθεῖσα ὑπὸ τὸ βᾶρος τῶν ἀναμνήσεων ἐκείνων.

Ἐπηκολούθησε μακρὰ σιωπὴ. Ἀφῆκε τὴν ἡθάνθη χεῖρα ἐλαφρὰν λαμβάνουσαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὤμου και φωνὴ γλυκεῖα, ἀλλὰ σιγαλῆ, ὡσεὶ φοβουμένη μὴ προδώσῃ τὴν συγκίνησιν αὐτῆς, ἠναγκάσεν αὐτὸν ν' ἀνυψώσῃ τὴν κεφαλὴν.

— Παρῆλθον τόσα ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εἶπεν ἡ Ἀναστασία, και λυπούμαι, γενομένη αἰτία ν' ἀνακαλέσω ἐκ τῆς λήθης τὰς λυπηρὰς ἀναμνήσεις τῶσαν παρελθόντων χρόνων. Λυπούμαι δὲ τόσῳ μάλλον, ὅσῳ ἐν τῇ πικρᾷ τῆς καρδίας σου, Γερακάρη, δὲν ἠθέλησες ν' ἀφήσῃς μίαν γωνίαν, εἰς ἣν νὰ δύναται νὰ εἰσελθῇ ἡ ἐλπίς. Παρπονέθης και παραπονεῖσαι, ὅτι στερεῖσαι φίλων και συγγενῶν ἵν' ἀναλάβῃς μίαν ἐλπίδα, ἵνα μεταβάλλῃς τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἐμφυτευθεῖσαν ἰδέαν, τὴν ἰδέαν τῆς ἐκδικησεως και τοῦ μίσους, και τῆς τὴν πρὸς τὴν πατρίδα προδοσίας. Ἰδοὺ ἡ χεῖρ μου, εἶν νομίζεις αὐτὴν ἱκανὴν νὰ σε συνδράμῃ, ἀκοῦσας σοὶ ἵνα ἐξέλθῃς τῆς θέσεώς σου ταύτης. Ἰδοὺ σοὶ τείνω αὐτὴν. Δὲν θέλω νὰ σε παρηγορήσω διὰ τούτου. Ἀφῆς τὸ παρελθόν, δὲν σοὶ χρησιμεύει πλέον. Ἐἶν νομίζεις, ἐξηκολούθησεν ἡ νεανίς, ἐνθουσιῶσα ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῆς λόγων, ὅτι δύναμαι νὰ πληρώσω τὴν καρδίαν μου και τὸ πνεῦμά σου και νὰ σε ἀπελευθερώσω τῶν ἰδεῶν τούτων, ἵν' ἀφοσιωθῆς εἰς τὴν ἰδέαν, ἣν καθήκον ἔχει ν' ἀκολουθῇ και διὰ τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ ἐργάζεται πᾶς Ἕλλην, ἰδοὺ ἐγὼ εἰσὶν νὰ σε συνδράμω, ἀρκεῖ μόνον νὰ θυσιάσωμεν τὰ ἴδια πάθη χάρην αὐτῆς και μόνῃς τῆς ἰδέας. Ἐν μόνον μῖσος ἄς πληρώσῃ τὴν καρδίαν μας, τὸ κατὰ τῶν ἀπίστων, και εἰς μόνον σκοπὸς ἄς ὀδηγήσῃ τὰς πράξεις μας, ἡ κατ' αὐτῶν ἐργασία πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ γένους. Δὲν ἀμυρσοῦμαι, ὅτι ὑπέφερες πολλὰ και πολὺ ἐβλασάνισθης, ἀλλὰ δὲν δικαιολογῶ ποσῶς τὰ αἰσθήματα σου ταῦτα ζητεῖς νὰ θυσιάσῃς τὰ πάντα και κλειῶν τὴν καρδίαν σου, νὰ γείνης... προδότης. Ἀγνοῶ τοὺς λόγους, οὓς σοὶ εἶπεν ὁ Μ. Βεζύρης, ἵνα σε πείσῃ. Ἀλλ' ἔσο ὑπερήφανος, Γερακάρη, ὅπως εἶνε ὑπερήφανοι ὅλοι οἱ Μανιάται, και εὐφυῆς

ὅσον εἶνε πονηροὶ οἱ ἀπίστοι οὗτοι Τούρκοι. Δὲν ἔζησες ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἵνα τοὺς γνωρίζῃς. Εἰ και γυνή, ἔχω ἀρκοῦσαν πείρην τοῦ βίου και ἀρκοῦντως ἐδιδάχθην νὰ γνωρίζω ἐγὼ αὐτοὺς κατὰ βῆθος. Μὴ τοὺς πιστεύης. Ἡ φίλια τῶν εἶνε λίκου φίλια και ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ὑποστηρίξεως τῶν ἐκδικητικῶν σκοπῶν σου, ὑποφαίνονται ἄλλοι, πρὸς βλάβην οὐχὶ σοῦ, διότι οὐ χρησιμεύεις ὡς ὄργανον αὐτῶν, ἀλλὰ τῆς πατρίδος και τῶν ὀμοφύλων. — Ἀκουσὸν με καλῶς, Γερακάρη, και μέτρησον τοὺς λόγους μου. Καθ' ἣν στιγμήν σε εἶδον, φέροντα τὸσον τολμηρῶς τὸ Ἕλλητικὸν ἔνδυμα ἐν τῷ μέσῳ ἐχθρῶν μου, ἡ καρδία μου ἐρρίγησε και ὑπὸ τὴν ἀρρενωπὴν μορφήν σου ἐπίστευσα, ὅτι εἶδον ἄνδρα, δυνάμενον νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἰδέας! Μὴ διαψύσης τὴν ἐλπίδα μου, Γερακάρη!

Ἡ φωνὴ τῆς νεανίδος εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἐξέφραξε τόσῳν παρὰ κλίσην, ἀλλὰ και τόσῳν ὑπερηφάνειαν, ὡστε ἀκουσίως του ὁ Μανιάτης ἀνερρίγησε. Προσεβλεψε τὴν Ἀναστασίαν μετ' ἀπορίας ἅμα και ἐκπλήξεως και οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐπὶ στιγμήν ἐξωσογνήθησαν ἄλλ' ὡς διὰ μαγείας ἡ ζωηρότης ἐκείνη ἐξέλειπε, και τὸ μέτωπόν του ὡχρῆσεν ἐκ νέου καταστὰν σκυθρωπὸν ὡς τὸ πρῖν. Ἡ νεανίς ἠσθάνθη και ἐνόησε τὴν ἐν τῷ πνεύματι του συγκροτούμενην πάλιν τῶν αἰσθημάτων και τῶν παθῶν του. Ἐνόησεν, ὅτι εἶδε νὰ σπεύσῃ, ἵνα πείσῃ τὴν πολυπαθὴ ἐκείνην ψυχὴν και πλησιάζουσα ἐγγύτερον:

— Ἀπὸ χρόνου πολλοῦ, εἶπε μετὰ φωνῆς βραδείας ἀλλὰ σιγαλῆς, παρασκευάζεται ἐν Ἑλλάδι κίνημα πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, οὕτως τὴν ἐκρηξὴν ἀναμένοντες. Οἱ Ἐνετοὶ ἰκόντες ἄκοντες θέλουσι μᾶς συντρέξῃ, και ἴσως ἴσως τὴν ὄραν ταύτην ἐπαναστατικὸν σῶμα συγκεντροῦται εἰς τὴν Ρούμελην και εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀποκηρύσσον τὴν Τουρκικὴν ἐξουσίαν. Εἰμῆθα πάντες ἐτοιμοὶ, νὰ θυσιάσωμεν τὴν ζωὴν και τὴν περιουσίαν μας, ἵνα εὐδαιμονήσῃ ἡ ἐπαναστάσις, και μετ' ὀλίγον ἴσως ἡ πατρίς θέλει λάβῃ ἀνάγκην νὰ καλέσῃ πρὸς βοήθειαν πάντα τὰ τέκνα της. Σκεπθῆτι, Γερακάρη, τί δύνασαι νὰ πράξῃς και ὁποῖαν θέσιν δύνασαι νὰ καθέξῃς, ἔχων τὸν τίτλον, ὅτι οἱ Τούρκοι σοὶ ἔδωκαν, συμμέτεχον και ἀναλαμβάνων εἶτα τὴν διύθυνσιν τοῦ κινήματος. Σκεπθῆτι, ὅτι ὑπερηφάνους Τούρκους προδίδεις τὴν πατρίδα σου, και ἡ παρὰ τῆς τοῦ λόγου, ὅν πρὸς αὐτοὺς ἔδωκες, εἶνε καθήκον πλέον και ὑποχρέωσις πρὸς τὸ ὄνομά σου και τὴν πατρίδα σου και οὐχὶ πρὸς τὰ πῆλιν και τὴν ἐκδικήσιν σου. Ἄλλως τε δὲ τίς οἶδε! Μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν, ἦν εἶθε ὁ Θεὸς νὰ μᾶς δώσῃ, κατέχων θέσιν λαμπρὰν, κατέχων τὸ ὠραιότερον ὄνομα και τὴν μεγαλειότητα ἐπιρροῆν και δύναμιν ἐν τῇ πατρίδι μας, δὲν νομίζεις, ὅτι δύνασαι τότε, εἰσὶν εὐκόλως, νὰ ἐκδικηθῆς, χωρὶς πρὸς τοῦτο νὰ δώσῃς τὴν τιμὴν σου, ν' ἀμαυρώσῃς τὸ ὄνομά σου, λησμονῶντας παραδόσεις και τὰ καθήκοντά σου; Δὲν ἔχεις συγγενεῖς, δὲν ἔχεις φίλους, οὓς πρέπει ὡσαύτως νὰ ἐκδικήσῃς, βασανισθέντας, φονευ-

θέντας ἢ ἀτιμασθέντας ὑπὸ τῶν ἀπίστων; Δὲν αἰσθάνεσαι ἐπίσης δι' αὐτοὺς τὴν ἐκδικήσιν σου ἐμπνεόμενῃ ἐκ τῶν βασάνων των, τοῦ χυθέντος αἵματος των; Δὲν σοὶ εἶνε ἀρκοῦσα ἐκδικήσις ἐὰν ἴδῃς τὴν πατρίδα μας μεγάλην, ἐλευθεράν, χαράσσουσαν τὸν δρόμον της ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὅλη, εὐδαιμονοῦσαν και τὸ ὄνομά σου φημιζόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ και εὐλογοῦμενον ὑπὸ τῶν τέκνων και τῶν ἀδελφῶν σου, ὅτι και σὺ, ἐγκαταλείπων τὰς προλήψεις σου, τὰ πάθη σου και τὰς πολυχρονίους βασάνους σου, ἐγένεσο εἰς τῶν μεγάλων ἐργατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ γένους σου; Ἰδὲ ἐμὲ τὴν ἀσθενῆ κόρην, εἶτοιμον νὰ θυσιασθῇ τὸν βίον και τὰ πλοῦτη της ὑπὲρ αὐτῆς και μόνῃς τῆς ἰδέας! Ἀποφάσισον, Γερακάρη! Σοὶ ἐπαναλαμβάνω και πάλιν ἰδοὺ ἡ χεῖρ μου, ἵνα σε συνδράμῃ, ἡ περιουσία μου ἵνα σε συντρέξῃ εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν τούτων.

Και ἡ Ἀναστασία ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Γερακάρη, προσβλέποντα μετὰ θάμβους τὸν ἄκρον ἐκείνου ἐνθουσιασμοῦ τῆς καρδίας της. Ἡ νεανίς ἦν ἀληθῶς ὠραία κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην. Τὸ πρόσωπόν της ἐκαλυπτετο ὅλον ὑπὸ ἐρυθρίματος και οἱ μέλανες ὀφθαλμοὶ της, ἀναλάμποντες, προσέβλεπον τὸν Λυμπεράκη μετὰ τοσαύτης ἐκφράσεως, ἱκανῆς και μόνῃς ἵνα μεταβάλλῃ τὰ συναισθήματα τοῦ πρῶην πειρατοῦ.

Ἀκουσίως ὁ Γερακάρης ἔκλινε τὸ γόνυ πρὸ τῆς νεανίδος.

— Ὡ! εἶπε, δὲν δύναμαι πλέον νὰ τὸ ἀρνηθῶ. Ἐστω, θὰ λησμονήσω τὴν ἐκδικήσιν μου, εἰπέτε στενάζων. Ἡ εἰκὼν, ἦν ἐχαράξατε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, και ἡ θυσία, εἰς ἣν ὑποβάλλασθε, εἶνε τόσῳ μεγάλη, ὡστε ἀδυνατῶ νὰ τὴν πιστεύσω. Ἀκουσίως μου ὑποκύπτω. Ἡ καρδία μου, καρδία πειρατοῦ, κυρία, δὲν ὤφειλε νὰ πεισθῇ. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐνθυμηθῶ, ὅτι εἶμαι Μανιάτης, ὠφείλον ν' ἀναμνησθῶ, ὅτι ἐγεννήθην Ἕλλην, και τούτο με πείθει ὅπως δεχθῶ.

— Ἀλλὰ τίς μοὶ ἐγγυᾶται τὴν ἐκπλήρωσιν ὅλων τούτων; ἠρώτησεν αἰφνῆς ὁ Λυμπεράκης ἐγερμένος.

— Ἐγὼ ἀναλαμβάνω τὰ πάντα, ἀπεκρίνατο ἐκείνη. Ὑποσχέθητε μοι μόνον, ὅτι δὲν θέλετε ἴδῃ τὸν Μέγαν Βεζύρην πρὶν ἢ ἐγὼ σὰς εἰδοποιήσω. Ἀνάγκη ἵνα ταχέως ἐνεργήσωμεν. Μοὶ ὑπόσχεσθε τούτο;

— Σὰς τὸ ὑπόσχομαι, εἶπεν ὁ Λυμπεράκης λαμβάνων τὴν χεῖρα, ἦν ἔτεινε αὐτῷ ἡ νεανίς και ἐφ' ἧς ἐπέθηκε φίλημα. Ἀνῆκα ἦδη εἰς ὑμᾶς και μίαν μόνην ἐχὼ ἐλπίδα, ἐκείνην, ἦν μὴ ἔδωκατε. Εἶθε νὰ μὴ διαψεύσῃ.

Ὁ Γερακάρης ἀπνοσχολημένος και ἐμφροντικῶς ἤδη, πλέον ἢ πρὸ τῆς πρὸς τὴν ἀνεψίαν τοῦ Δούκα συνεντεύξεως, ἐξῆλθε τοῦ μεγάρου χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι δύο Γενίτσαροι ἀνεμένον αὐτὸν ἐν τῇ ἀντιπρω γωνίᾳ τῆς ὁδοῦ. Ἀφηρημένος ἐντελῶς ὑπὸ τῶν ἀσπεψῶν του, ἐστράφη ἀποτόμως πρὸς τὴν κατ' ὄνομα γενομένην αὐτῷ πρόσκλησιν ἐκ μέρους τῶν δύο ἀνδρῶν, οἵτινες χαριστήσαντες αὐτὸν ἑδαφιαίως, ἐκάλεσαν ἵν' ἀκολουθῆσιν αὐτοὺς παρὰ τῷ Μεγάλῳ Βεζύρῃ, ζητοῦντι αὐτὸν.

Ὁ Λυμπεράκης ἐρρίγησεν ἐπὶ τῇ προσκλήσει ἐκείνη και τὸ πνεῦμά του ἀνέδραμεν ἀναζητῶν τοὺς λόγους και ἀναλογιζόμενον τὰς συνειπίας, αἰτίνας ἠδυνάτων νὰ ἐπακολουθήσασιν ἐκ τούτου. Οὐχ ἦττον τὸ πρόσωπόν του οὐδεμίαν εἰδείξει συγκίνησιν.

— Μετὰ μίαν ὥραν θὰ ἦμαι εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν, ἀπεκρίνατο.

— Ὅχι, ὕψηλότατε, εἶπεν ὁ ἕτερος αὐτῶν, ἔχομεν διαταγὴν νὰ σὰς συνοδεύωμεν ἐκεῖ ἀμέσως ἅμα σὰς εὐρωμεν. Φαίνεται ὅτι κατὰ σπουδαῖον συμβαίνει και ὁ Βεζύρης εἶνε ἀνήσυχος, στέλλει δὲ ἀδιακόπως διαταγὰς πανταχοῦ.

— Ἐστω, σὰς ἀκολουθῶ, εἶπεν ὁ Γερακάρης δάκνων τὰ χεῖλη.

Καὶ ἀκολούθησε τοὺς δύο ὀδηγούς του, σπεύδοντας τὸ βῆμα και βρῖνοντες πρὸς τὴν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν ἄγουσαν ὁδόν.

Τὴν πρῶταν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπιπλοῦς ταχυδρομὸς ἀφίππευε πρὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Εἰσήγαγον αὐτὸν ἀμέσως παρὰ τῷ Μ. Βεζύρῃ. Μετὰ μίαν ὥραν, φήμην διέτρεχε τὴν πόλιν τοῦ Κωνσταντινου, ὅτι ἐπαναστάσις ἐξεργάγη ἐν Πελοποννήσῳ, ὅτι εἰς τὴν Ρούμελην οἱ κλέπται ἀνεφάνησαν πολυάριθμοι, προσβαλόντες πολλαχοῦ τὰς τουρκικὰς φρουράς. Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἕλληνας ἐταράχθησαν πάντες φοβούμενοι τὴν ἐκ τούτων μῆνιν τῶν Τούρκων, πολλὰς ἐκδικουμένων τὰ κινήματα ταῦτα κατὰ τῶν εἰς χείρας αὐτῶν εὐρισκομένων Ἑλλήνων. Ἀλλ' ὁ ὀ Κιουπρουλλῆς δὲν ἦτο ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες κυβερνῶντες τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος ἐν τῷ φανατισμῷ αὐτοῦ και τῇ ἀμαθείᾳ ἐξώθηον τοὺς κατοίκους εἰς αἰματωσίας ἀδικούς. Ἀναχωρῶν πάντοτε ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ σχεδίου ἐκάλεσε τὸν Γερακάρην και διέταξεν αὐτὸν νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἀναχώρησίν του, ἐκπληρῶν τὸν ὄρκον, ὅν εἶχεν αὐτῷ δώσει.

Ὁ Βεζύρης δὲν ὤκνησε νὰ ἀναζωπυρῶσῃ τὰς περὶ ἐκδικησεως τοῦ Μανιάτου ἰδέας και τὰ αἰσθήματα και νὰ ἐξετάσῃ αὐτὸν περὶ τῆς γενομένης μετὰ τῆς ἀνεψίας τοῦ Δούκα συνεντεύξεως. Ὁ Γερακάρης ἐλκόμενος ὑπὸ τῶν θελήτρων τῆς κόρης, και τῆς δολίας τοῦ Τούρκου συνομιλίας δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἐκφράσῃ τὸν θυμῶνά του πρὸς τὴν κόρην, και ἀποκρύπτων τὴν μετ' αὐτῆς συνδιέλεξιν του, ἀπεκάλυψε μόνον αὐτῷ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς, ζητήσας ἀπὸ τοῦ Μ. Βεζύρου τὴν συνδρομὴν του ἵνα βραδύων τὴν ἀναχώρησίν του ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας δυνήθῃ νὰ πείσῃ τὴν νεανίδα πρὸς τὸν σκοπὸν ὅν ἐπέζητε, τοῦ μετ' αὐτῆς δηλονότι γάμου. Ὁ Βεζύρης οὐ μόνον ἀπέδεξάτο τὸ σχέδιον τούτου, ἀλλὰ και ὑπεσχέθη αὐτῷ τὴν συνδρομὴν του.

Ἀφ' ἐτέρου ἡ Ἀναστασία Βουχουζέστη ἐνθουσιωδέστερα ἢ ἄλλοτε γενομένη ἐπὶ ταῖς ὑποσχέσεσιν και δοθείσεσιν ὑπὸ τοῦ Γερακάρη ἐλπίσι, προέβη εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου αὐτῆς. Ἀλλ' ἐν τούτῳ συκνήθησεν κάλυμα μέγα, αὐτὸν τὸν Ἕλληνα πατριάρχη, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ συγκατατιθέμενον εἰς τὴν ἐνωσιν τῆς κόρης μετὰ τοῦ πρῶην πειρατοῦ. Γινώσκων τοὺς λόγους, οἵτινες ἐκίνησαν τὸν Μ. Βεζύρην νὰ ἐξα-

γάγγη της φυλακής τον Λυμπεράκη και γνωρίζων τον προηγούμενον αὐτοῦ βίον ἀπεστεργε τὴν ἀνέμιξιν αὐτοῦ ἐν τῷ ἐθνικῷ ἐκείνῳ ζητήματι, φοβούμενος προδοσίαν. Ἄλλ' ἡ Ἀναστασία δὲν ἦτο ἐκ τῶν χαρακτῆρων, οἵτινες εὐκόλως μεταβάλλουσιν ἀπόφασιν. Ἐπιμένονσα εἰς τὸ ἀπαλῆ διαγραφῆν σχεδίων της, ὡκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν πρὸς τὸν Γερακάρην συνέντευξιν, ἐκέλευσεν ἐκ νέου αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ἐκεῖ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ αὐτῆς Δούκα καὶ τινων συγγενῶν ἐτέλεσε τοὺς γάμους της μετὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μάνης, ὁμοιωθέντος προηγουμένως νὰ ἐργασθῆ ὑπὲρ τῆς ἐξαργύσεως ἐθνικῆς ἐπαναστάσεως.

Εἴκοσιν ἡμέρας μετὰ τὸν γάμον ὁ Λυμπεράκης, ἐγκαταλείψας τὴν Ἀναστασίαν, ἀνεχώρησε τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ κερφαλῆς στρατοῦ ἀπερχόμενος εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως, παραβάτης γενόμενος τῶν ὀρκων του... Τὸ ἔμφυτον αὐτῷ ὡς Μανιάτη αἰσθημ. τῆς ἐκδικήσεως, ζωογονθὲν ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ πονηροῦ Κιουμπουλή, κατέβαλε πάντα τὰ ἄλλα.

Ὅταν δ' ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἡ Ἀναστασία, ἀπατηθεῖσα τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν ὀνείρων αὐτῆς ὑπ' ἐκείνου, πρὸς ὃν προσήνεγκε τὸν ἔρωτα καὶ τὰ πλοῦτη της, τὸ ὄνομα καὶ τοὺς πόθους της, εἰσήρχετο εἰς μοναστήριον, θύμα καὶ αὐτῆς τῆς Μανιατικῆς ἐκδικήσεως τοῦ πρώην πειρατοῦ.

Σ**

ΤΒΑΟΣ

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ ΕΡΒΙΝΓ

(Συνέχεια)

VII

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1831 — 32 ὁ Ἐρβινγ ἐπισκέφθη τὸ Χάρουκ Κλάστλ τοῦ δουκὸς τῆς Δένθονσπερ, τὴν ἐπαυλιν τοῦ σίρ Οὐάλτερ Σκωττ, τοῦ λόρδου Βύρωνος καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν ἀνδρῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ,τι ἀφορᾷ τὸν μέγαν φιλέλληνα, λίαν ἐνδιαφέρει τοὺς Ἕλληνας, παραθέτομεν ἐνταῦθα δύο ἐπιστολάς τοῦ Ἐρβινγ πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ κυρίαν Πάρρις, ἐν αἷς περιγράφει διὰ τοῦ γραφικωτάτου του καλῆμου τὴν ἐπαυλιν τοῦ λόρδου Βύρωνος καὶ τὰ ἀφορῶντα τὸν πρῶτον αὐτοῦ ἔρωτα.

Μάρμπωριον - Χώλλ

28 Ὀκτωβρίου 1831.

Ἀγαπητῆ μου ἀδελφῆ:

Χθὲς ἐπισκέφθη τὸ Χάρουκ Κλάστλ ἀρχαῖον κτίριον ἀνήκον τῷ δουκὶ τῆς Δένθονσπερ. Τὸ εἰκοδόμημα διατηρεῖται ἐν τῇ κρησπιδιότητι αὐτοῦ, μὲ τὰ παλαιὰ του ἐπιπλα, ταπητας κ.τ.λ. Εἶδον τὰς ἐν αὐτῷ μεγαλοπρεπεῖς αἰθούσας, ἐν αἷς ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ διέμεινεν ἐπὶ τινος ἡμέρας διαρκούσης της ἐν τῷ βασιλείῳ περιουσίας της, καὶ τὴν αἰθούσαν, ἐν ἣ ἡ Μαρία βασίλισσα τῆς

Σκωτίας ἐφυλακίσθη. Αἱ κλίνας ἀποφότερον τῶν ὑψηλῶν τούτων προσώπων καὶ ἅπαντα τὰ ἐπιπλα διατηροῦνται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτῶν θέσει καὶ θεωροῦνται ὡς κειμήλια παρὰ τοῦ δουκὸς.....

Ἀκολούθως ἐπισκέφθη τὸ Νιουστεδ Ἀββεῦ, — τὴν βυρωνεῖον ἐπαυλιν, νῦν ἀνήκουσαν τῷ συνταγματάρχῳ Οὐάιλδμαν, ὅστις ὑπῆρξε συμμαθητῆς ἐν Χάρρφ τοῦ λόρδου Βύρωνος, καὶ εἰς τῶν μεγίστων αὐτοῦ θαυμασῶν. Εἶνε πλουσιώτατος καὶ ἐξοδεύει μέγαλα ποσὰ πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ ἀρχαίου περιέρου καὶ πολυπλόκου τούτου κτιρίου, ὅπερ ἐπισκευασθὲν θὰ εἴνε ἐκ τῶν ὠραιότερων ἀγγλικῶν ἐπαύσεων. Ὅ,τι ἀνῆκε τῇ Βύρωνι διατηρεῖται μετὰ θρησκευτικῆς, οὕτως εἰπεῖν, εὐλαβείας. Ὁ κοιτῶν, ἡ κλίνη, τὰ ἐπιπλα, τὸ πλεῖστον τῶν βιβλίων του καὶ ἄλλα εὐρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ἐν ἣ ἀφῆκεν αὐτὰ καὶ φυλάσσονται παρὰ τοῦ Οὐάιλδμαν ὡς πολυτιμώτατα κειμήλια.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Βύρωνος ἀνεγερθὲν μνημεῖον πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ πιστοῦ του κυνὸς Βάουστειν ἵσταται εἰσὶ ἐν τῷ κήπῳ, καὶ ὁ ἀτόγος τοῦ Βάουστειν, πελώριος κύων ὁ τὸν λόρδον Βύρωνα συνοδεύσας εἰς Ἑλλάδα καὶ ἐπανελθὼν μὲ τὰ λειψανά του εἰς Ἀγγλίαν, ἤδη περιφέρεται εἰς τὸ Ἀββεῦ τυγχάνων λίαν ἀγαπητὸς τῷ Οὐάιλδμαν. Ἡ ἐπίσκεψις μου ὑπῆρξεν ἐνδιαφέρουσα καὶ εὐχάριτος. Ὁ Οὐάιλδμαν ὑπεδέχθη ἐμὲ καὶ τὸν φίλον μου Ρόδης λίαν φιλοφρόνως, δεῖξας ἡμῖν τὰ σπουδαιότερα μέρη τὰ μετὰ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας τοῦ Βύρωνος στενωπῶς συνδεόμενα. Ἄλλ' ὅ,τι μὲ συνεκίνησε πλεοῦστον παντός ἄλλου ἦσαν αἱ ἐπὶ φλοιαῦ ὑψικόμου ἱτέας κεχαραγμένα λέξις, Byron, Augusta. Ἀμφότερα τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐχάραξεν ὁ ἴδιος Βύρων κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς ἐπισκέψεώς του εἰς τὸ Ἀββεῦ, ἡμέραν καθ' ἣν ἐπώλησε καὶ μετεβίβασεν αὐτὸ τῷ Οὐάιλδμαν. Ἡ ἀδελφῆ του ἦν μετ' αὐτοῦ καὶ ἀμφοτέροι ριψάντες μελαγχολικὸν βλέμμα ἀπαιχρήτησαν διὰ τελευταίαν φορὰν τὸν πατρικὸν οἶκον.

Πάντα ταῦτα ἐγένοντο ἀκολούθως γνωστά τῷ Οὐάιλδμαν παρὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Βύρωνος.

Πρὶν ἀναχωρῆσά ὁ Οὐάιλδμαν μὲ προσεκάλεσεν ὅπως διέλθω ὀλίγας ἡμέρας ἐνταῦθα. Ἐπιθυμῶ νὰ λάβῃ τὴν γνώμην μου περὶ τινων ἐπιγραφῶν, ἃς πρόκειται νὰ θέσῃ εἰς διάφορα μέρη τῆς βυρωνεῖου ἐπαύσεως σου.

Νιουστεδ Ἀββεῦ

20 Ἰανουαρίου 1832.

Ἀγαπητῆ μου ἀδελφῆ:

Πρὸ δεκαπενθημερίας εὐρίσκομαι ἐν τῇ προγονικῇ ἐπαύσει τοῦ λόρδου Βύρωνος, ἢ πολλὰκις περιπαθῶς καὶ τρυφερῶς ἀναφέρει ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ. Κατοικῶ ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ θαλάμῳ καὶ κατακλίνομαι ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ κλίνης. Τὸ κτίριον εἶνε κρᾶμα μοναστηρίου καὶ παλατιοῦ. Τὸ μοναστήριον τοῦτο ἐδωκόθη ὑπὸ Βερρίκου VIII τῆς οἰκογενείας τῶν Βυρῶνων. Ἐν τινι γνήθι τούτου ὑπάρχουσι τὰ εἶρηια τῆς ἐκκλησίας, ἢς ἡγοθητικῆ πρόσοψις διατηρεῖται καλῶς περιβε-

βλημένη ἐκ κισσοῦ. Ὁ θάλαμος μου κεῖται πλησίον ταύτης, ἐπισκιάζόμενος ὑπὸ σκιεροῦ ἄλλους πλήρους κορωνῶν περιστρεφομένων καὶ κρᾶζουσῶν περὶ τῆς ἐπαύσεως. Ὁ ἐσωτερικὸς χώρος τῆς ἐκκλησίας μεταβλήθη εἰς πλατεῖαν κεκαλυμμένην ἐξ ἀγρίων ἀνθῶν καὶ διατετημένῃ ὑπὸ ἀμμοστρώτων δρομίσκων, ἐνθα δὲ ἄλλοτε ἴστατο ὁ βωμὸς, νῦν ὑπάρχει τὸ ὑπὸ τοῦ Βύρωνος ἀνεγερθὲν μνημεῖον τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ κυνὸς, ἔπου πολλάκις ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν του ἵνα ἐνταφιασθῆ. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Ἀββεῦ εἶνε λαβύρινθος. Τὰ ἀρχαῖα κελιά τῶν μοναχῶν Ζορερά καὶ ὕγρα εὐρίσκονται περὶ τετραγώνου ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ὁποῦ ἵσταται παράδοξος γοθητικὴ πηγή. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτους μακροὶ διάδρομοι ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ὁποίων εἰσὶν ἀνηρηθῆναι αἱ εἰκόνες τῆς οἰκογενείας τοῦ Βύρωνος καὶ ἄλλων φερόντων πανοπλίαις, καὶ φαινομένων ὡς φαντάσματα. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτους ἀρχαῖοι μεγαλοπρεπεῖς θάλαμοι, ἐν οἷς τινὲς τῶν ἀγγλων Μοναρχῶν διενυκτέρευον, καὶ οἵτινες φέρουσιν εἰσὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐσχάτως μάλιστα ἐπισκευάσθησαν λίαν φιλοκάλως ὑπὸ τοῦ Οὐάιλδμαν καὶ καθωραϊσθήσαν δι' ἀρχαίων καὶ πολυτίμων ταπήτων καὶ πολυτελεστάτων ἐπιπλων. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτους μεγάλαι αἰθούσαι λαμπρῶς ἐπισκευασθείσαι καὶ ἄλλαι ἐπισκευαζόμεναι νῦν, αἵτινες ἐρησιόμενον τὸ πάλαι ὡς ἐστικτόρια καὶ ὑπενηχία τῶν καλογῆρων. Ὅπισθεν τοῦ κτιρίου κεῖται τὸ Ἀββεῦ μετὰ τῶν λιθοστρώτων αὐτοῦ δρόμων, δρυφράκτων, λιμνῶν μετ' ἰχθύων, ὠραιᾶς ἐροπούσης πρασιᾶς, κ.τ.λ Ἀπάντα ἐντατηροῦνται ἐν καλῇ καταστάσει κοσμοῦντα τὸ σεβᾶσμον καὶ ἀρχαῖον κτίριον. Εὐκόλως δύνασαι νὰ φαντασθῆς τὰ θελητῆρα τοιαύτης περικαλλοῦς ἐπαύσεως συνδεμένης τοσοῦτον στενωπῶς μὲ τὰς ποιητικὰς ἀναμνήσεις τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Βύρωνος. Ἡ σοβαρὰ καὶ μοναστικὴ ὄψις τοῦ κτιρίου κέκμηται μυστηριώδεις τι καὶ ρωμαντικόν, ὅπερ ὑπῆρξεν ἀφορμὴ πολλῶν δεῖσθαιμονιῶν καὶ μύθων. Διηγούνται, ὅτι καλόγηρος φέρων ῥάσον περιφέρεται εἰς τοὺς διαδρόμους τοῦ μοναστηρίου λέγεται μάλιστα, ὅτι εἶδεν αὐτὸν ὁ Βύρων, — τοῦτο μνημονεῖ ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ. Ἄλλοι ἱστοροῦσιν, ὅτι παρούσα ἰσθὴ αἰφνης εἰς τὸν θάλαμον νέας παρθένου, ἐξαδελφῆς τοῦ λόρδου Βύρωνος, λευκοφόρος γυνή, ἐξελθοῦσα ἐξ ἐνὸς μέρους τοῦ τείχους καὶ εἰσελθοῦσα εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος. Ἐκτὸς τούτων λέγουσιν, ὅτι ὁ σίρ Λόρδος Βύρων, ὁ μικρὸς, μὲ μακρὰν γενειάδα, ὁ πρῶτος κτήτωρ τοῦ Ἀββεῦ, οὕτως ἢ εἰκὼν κρέματα εἰς τὸν τοίχον τοῦ δωματίου τῆς ὑποδοχῆς, ἐθεβη ὑπὸ τινος κυρίας ἐπισκεπτρίας, καθήμενος πλησίον τῆς θερμάστρας ἐν μιᾷ τῶν μεγαλοπρεπῶν αἰθουσῶν, ἀναγινώσκων μέγα βιβλίον. Ἠδύναμην νὰ καὶ ἀναφέρω καὶ ἄλλας τοιοῦτου εἶδους ἱστορίας, ἀλλ' αὐταὶ ἀρκοῦσι νὰ ἀποδείξωσιν, ὅτι τὸ ἀρχαῖον τοῦτο οἰκοδόμημα κατοικεῖται ὑπὸ φαντασμάτων.

Ἡ βυρωνεῖος ἐπαυλις κεῖται ἐν τῷ κέντρῳ τῆς χώρας, ἢν πρὸ πολλῶν ἐνιαυτῶν κατενεμέτο ὁ Ρῶμπιν Χουδ. Ἀλλὰ τὸ ὠραῖον ἄλλος Σέργουδ δὲν ὑπάρχει πλέον, μεταβλή-

θὲν εἰς πεδιάδα. Ὀλίγοι ὑψικομοὶ καὶ ἀπρηχαιώμενοι δρύς, τὸ πλεῖστον καταβεβλημένοι καὶ κοίλαι, κατοικοῦμενοι ὑπὸ κοράκων, εἰσὶν οἱ μόνοι μάρτυρες τῆς ἀρχαίας θηριωδίας τοῦ περιέρου ἐκείνου ληστοῦ. Διήλθον ἐπιππος διὰ τῶν χλοερῶν κοιλάδων τοῦ ἀξιωμαθηνότου τούτου δάσους, καὶ ἐπισκέφθη διάφορα μέρη στενωπῶς συνδεόμενα μὲ τὰ κατορθώματα τοῦ κακούργου τούτου. Εἶδον τὴν ἔδραν ἐν ἣ ἐκάθητο, τὴν φάτνην, τὸ φρέαρ του καὶ τοὺς λόφους, οὓς ἄλλοτε διέτρεχεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν παλληκαριῶν του.

Εὐρίσκομαι ἐν μέσῳ ποιητικῆς χώρας ἐν τῇ χώρῃ τῶν ἐρώτων. Ἐνταῦθα ὁ λόρδος Βύρων ἠθῆσθη τοὺς πρώτους παλμούς τοῦ ἔρωτος, οἵτινες δὲν ἐπαύσαν νὰ θίγωσι τὴν καρδίαν του, εἰμὴ καθ' ἣν στιγμὴν ἐξέπνευσεν ἐν Μεσολογίῳ ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος, ἢν ἠγάπησε περισσότερο καὶ αὐτῆς τῆς πατρίδος του.

Εἰς ἀπόστασιν τριῶν μιλίων ἀπὸ τοῦ Νιουστεδ Ἀββεῦ κεῖται ἡ ἐπαυλις Ἀννεσλεῦ, — τὸ ἀρχαῖον μέγαρον τῶν Σάουωρθ. Αἱ οἰκογενεαὶ τῶν Βυρῶνων καὶ τῶν Σάουωρθ ὡς καὶ αἱ ἀγροτικαὶ αὐτῶν κτήσεις συνεκοινῶνουν πρὸ πολλῶν ἐνιαυτῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐν τινι μονομαχίᾳ μεταξὺ τῶν δύο τούτων εὐπατριδῶν ἐρονεῖθη ὁ Σάουωρθ. Τὸ μῆκος ὅμως, τὸ ἐπὶ τινος ἔτη διαχωρίζον τὰς δύο ταύτας οἰκογενεάς, ἠδύνατο νὰ ἐξαλειφθῆ διὰ τῆς ἀναφανείσεως συμπαθείας εἰς δύο νέας καρδίας. Κατὰ τοὺς παιδικούς αὐτοῦ χρόνους ὁ λόρδος Βύρων συνήτησε τὴν Μαρίαν Ἀννα Σάουωρθ, τὴν μόνην κληρονόμον τοῦ οἴκου Ἀννεσλεῦ, καὶ ἠράσθη αὐτῆς ἔμμανῶς. Ὁ πατήρ τῆς Μαρίας ἐζη τότε, καὶ μετέχων τῆς οἰκογενειακῆς ἔχθρας, ἀπεδοκίμαζε τὴν φίλιαν καὶ τὰς σχέσεις τῶν δύο ἐραστῶν, ὅθεν αἱ συνεντεύξεις τοῦ νέου Βύρωνος καὶ τῆς Μαρίας ἐγένοντο πλησίον πυλῶνος, ἀντικυζόντος τὰς γαίας τοῦ βυρωνεῖου μεγάρου.

Ἐν τούτοις ἡ παιδικὴ αὐτῆ συμπαθεῖα τοῦ Βύρωνος, τοσοῦτον προῖμως γέννηθεῖσα, μεταβλήθη εἰς φλογερὸν πάθος, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐξ ἐβδομάδων τῶν διακοπῶν, καθ' ἃς διέτριψε μετὰ τῆς μητρὸς του ἐν Νοτιγγάμη. Ἀποθανόντος τοῦ Σάουωρθ αἱ εἰς Ἀννεσλεῦ ἐπισκέψεις τοῦ Βύρωνος ἦσαν λίαν συχναί, διότι ἡ κυρία Σάουωρθ οὐδὲν ὡς μετέσχε τῆς οἰκογενειακῆς ἔχθρας, μάλιστα δὲ ἐφρόνει, ὅτι ὁ ἔρωσ τῶν δύο νέων ἠδύνατο νὰ ἐξαλειφθῆ παλαιὰ μίσση καὶ νὰ ἐνώσῃ τὰς συνορευούσας καὶ ἀπεράντους ἀγροτικὰς κτήσεις δύο εὐπατριδῶν. Ἄλλ' αἱ διακοπαὶ τῶν ἐξ ἐβδομάδων παρήλθον ὡς ὄνειρον ἐν μέσῳ τῶν ἀνθῶν τοῦ Ἀννεσλεῦ. Ὁ Βύρων ἦν μόλις δεκαπενταετής, ἢ δὲ Μαρία ὑπερέβαινε αὐτὸν κατὰ δύο ἔτη· ἀλλ' ἡ καρδία του, ὑπερτέρι τὴν ἡλικίαν του καὶ ὁ πρὸς τὴν φίλην του ἔρωσ ἦτο διακαῆς καὶ περιπαθῆς.

Ὁ πρῶτος ἔρωσ πολλάκις εἶνε τὸ γλυκύτερον καὶ ἰσχυρότερον ἀπαύγασμα τῆς καρδίας, καὶ δυνατὸν μὲν νὰ πισθῆ ὑπὸ μεταγενεστέρων αἰσθημάτων, ἀδύνατον ὅμως νὰ μὴ ἀναμνησθεῖται τις αὐτοῦ καὶ νὰ μὴ

ἀναπολῆ ἐν τῷ νῷ τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους παλμούς.

Ὁ πρὸς τὴν Μαρίαν Σάουωρθ ἔρωσ κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἰδίου Βύρωνος ἦν, — τὸ μυσθιστόρημα τῆς μυθιστορικωτέρας ἐποχῆς τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ φρονῶ, ὅτι δυνάμεθα νὰ ἰχνογραφήσωμεν ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ποιημάτων τὸ ἐρωτικὸν τοῦτο ἐπεισόδιον καὶ τὰς συνεπειὰς αὐτοῦ.

Πόσον τρυφερῶς καὶ μελαγχολικῶς ἀνακαλεῖ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους τὰ ἐν τῇ νεαρᾷ αὐτοῦ καρδίᾳ διεγερθέντα αἰσθημάτων ὑπὸ τοῦ τρυφεροῦ καὶ ἀθῶου ἐκείνου ἔρωτος, αἰσθητὰ ἀπολεσθέντα, ὡς λέγει, ἢ σκληρυνθέντα εἰς τὴν ὁδοπορίαν τῆς ζωῆς.

Ὁ ἔρωσ οὗτος τοῦ καλοῦ, καὶ ἡμερῶν ὠραίων, — ἡ ἀπεριποίητος ἔλπις, καὶ ἡ ἀγνοία ἡ θεία — τοῦ κόσμου τούτου, τῆς ζωῆς τῶν δρόμων τῶν πλατείων, — καὶ αἰοῦράναι στιγμῆς, καθ' ἃς ἡ εὐτυχία — ἐσπείρει εἰς τὸ στήθος μας ἀπὸ ἐν βλέμμα μόνον, — ἀφθονωτέρα τῶν στιγμῶν τῶν μετὰ ταῦτα χρόνων, — τιμῶν, αἵτινες στέφουσιν τοὺς ἀνδρικούς κροτάφους, — ἀλλὰ μεταμορφόνουσι τὴν ὑπαρξίν μας πλεον, — μακρῶν τῶν πρώτων ἡμερῶν, τῶν πόθων μας τῶν νέων».

Ἀμοιβόλον τυγχάνει ἐν ὁ ἔρωσ οὗτος ὑπῆρξεν ἀμοιβαῖος. Ὁ Βύρων ὅτε μὲν λέγει, ὅτι ὁ πρὸς τὴν Μαρίαν ἔρωσ του ἔτυχεν εὐμενείας, ὅτε δὲ ὁμολογεῖ, ὅτι οὐδέποτε ἐξέφρασε πρὸς αὐτὸν αἰσθητὰ συμπαθείας. Ἄλλ' εἶνε πιθανόν, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἡ Μαρία ἠθῆσθη παλμούς ἔρωτος, οἵτινες ἀκολούθως ἐπαύσαν νὰ θίγωσι τὴν ἀθῶαν αὐτῆς καρδίαν. Ἡ ἡλικία της δὲν ἦτο ἀνεπίδεκτος τοιοῦτου αἰσθητῶτος, ἀφοῦ μάλιστα ὁ λατρεύων αὐτὴν, καίτοι παῖς, ἦν μεστός διανοίας, ποιητῆς κατὰ τὴν φαντασίαν καὶ ἀξιοσημείωτου προσωπικῆς ὠραιότητος.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν διακοπῶν, ἔληξε καὶ τὸ σύντομον τοῦτο ἐρωτικὸν ἐπεισόδιον. Ὁ νέος Βύρων ἐπανῆλθεν εἰς τὸ σχολεῖον τετραυματισμένος βαθέως. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Μαρία μετέβαινε ἀπὸ τῆς νεανικῆς εἰς τὴν γυναικείαν ἡλικίαν, καθ' ἣν οἱ παιδικοὶ ἔρωτες πολλάκις παρερχονται καὶ λησμονοῦνται. Διαρκουσῶν τῶν παιδικῶν τοῦ Βύρωνος σπουδῶν, ἡ δεσποινὴ Σάουωρθ ἀπήνησε τὸν κ. Μύστερς νέον πεπρωκισμένον διὰ πολλῶν προτερημάτων. Λέγεται δὲ, ὅτι εἶδεν αὐτὸν κατὰ πρῶτον ἐκ τοῦ ὕψους τῆς πατρικῆς ἐπαύσεως, καθ' ἣν στιγμὴν ἔτρεχεν ἐντὸς τοῦ παραδείσου, παρακλουθούμενος ὑπὸ θηρευτικῶν κυνῶν καὶ ἀνδρῶν σαλπίζόντων, καὶ διηθῶνεν ὀλόκληρον συνοδείαν θηρευτῶν τῆς ἀλώπεκος. Ἡ δὲ ἀπροσδόκητος αὐτοῦ ἐμφάνισις καὶ ἡ ἐξοχος περὶ τὸ ἱππεῖον ἐπιδειξίότης του, ἐνεποίησαν εἰς τὸ πνεῦμα της μεγίστην ἐντύπωσιν. Ὑποτιούτους ἀρίστους οἰωνοὺς ὁ Μύστερς προσεκτήσατο τὴν καρδίαν τῆς Μαρίας, καὶ ὅτε ὁ Βύρων ἔδραμε νὰ ἴδῃ τὴν φίλην του, ἐμαθεν ὅτι ἐγένετο ἡ μνηστῆ ἄλλου!.

Πάντα τὰ ἀφορῶντα τὸν λόρδον Βύρωνα καίποτε ὑπῆρξαν προσφιλέστατα, ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Ὅθεν διακαῆς πόθος μὲ κατέλαβεν

ὅπως ἐπισκεφθῶ τὰς σκηνὰς τοῦ πρώτου αὐτοῦ νεανικοῦ μυθιστορήματος. Διηθῶνθην λοιπὸν ἐπιππος πρὸς ἐπισκεψὴν τῆς ἐπαύσεως Ἀννεσλεῦ συνοδεούμενος ὑπὸ τοῦ ξενιζόντος με Οὐάιλδμαν καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ τῆς Νέας γῆς κυνὸς Βάουστειν. Καθ' ὅσον ἐπισκέφθημεν θέσιν στενωπῶς συνδεμένην μετὰ τοῦ πρώτου ἔρωτος τοῦ Βύρωνος ἢν ἀκριβῶς ἐκείνη ἐν ἣ ὁ νεαρός ποιητῆς ἀπαιχρήτησε τὴν Μαρίαν ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ γάμου της. Λόφος ὑψοῦτο ἐντὸς τῆς κοιλάδος Νιουστεδ ὡς ἀκρωτήριον ἐντὸς λίμνης, στεφανομένη ὑπὸ ὠραίου ἄλλους· τὸ ἄλλος καὶ ὁ βράχος περιγράφονται διὰ τῶν ζωηροτέρων χρωμάτων ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἐν τῷ Ὀρειῶ του, ἐνθα μελαγχολικὴ καὶ ὠραία εἰκὼν τῆς νεότητος καὶ τοῦ παιδικῆ ἔρωτος εὐρίσκειται ἐξωγραφισμένη μετὰ μεγίστης τέχνης καὶ ποιητικῆς φαντασίας.

Καὶ εἶδον δύο πλάσματα νεότητος ἀνοήσεως, ἵσταμένα εἰς κορυφῆν πλευρᾶς πρασινοῦσης. Ὁ λόφος εἶχεν ὁμαλὴν τὴν κλῆσον, καὶ βράχος παράπλευρος τις ἔφερε καὶ ἵστατο μονάχος, μακρῶν ἀκρωτηρίων θαλάσσης ὀμοιωμένον. Ἄλλ' ἄλλος ὁ περίβολος ἐκεῖ ὁ γεινέζων παρίστα εἰς τὴν θρασιν εὐφρόσινον τοπίον, πλήρες δένδρων καὶ ἀγρῶν καὶ κήπων καὶ πεδίων. Ἐκεῖ ἐκ τῶν ἀγροτικῶν ἐξήρχετο ὁμαλῶν τῆς καπνοδόχης ὁ ἀτμός ἀπὸ διαλειμμάτων. Ἐὐκόλως πλὴν διέκρινε τὸ ὄρατον τὸ βλέμμα, ὁ ἀνθρωπος πῶς ἔθεσε τὰ δένδρα, ὅχ' ἡ φύσις. Μὲ πλήρεις ἀπὸ τῆς ζωῆς τὸ πνεῦμα τὰς αἰσθησεῖς τὰ δύο ταῦτα πλάσματα παιδίον τε καὶ κῆρη ἐστέκοντο. Τὰ περὶ της ἡ νέα εὐωρεῖ, καὶ ὅ,τι ἦτο, ὡς αὐτὰ ὠραῖον, πρὸς τὰ κάτω τοὺς κυνῶν τῆς ὀφθαλμοῦς ὁ νέος ἔθετο. Κ' οἱ δύο ἦσαν εὐμορφοί, κ' ἡ κῆρη ἦν ὠραία. Τὴν κόμην των, τὰ ἔτη των ἐκρύβον τὰ νέα. Ἄλλ' ὡς ἡ σιλήνη φάσσα εἰς τὸν ὀρβίζοντα της, ἡ νέα ἦδη ἔστρεφον ὕγρα τὸ βλέμμα τῆς. Ὁ παῖς ἦτο νεώτερος, ἀλλ' ἔφερε καρδίαν πλήρη παλμῶν, εἰς μελίονα ἠχούτων ἡλικίαν, καὶ εἰς τὸ ὄμμα τοῦ κομφοῦ ἐκείνου νεανίου μία μορφή ἐπὶ τῆς γῆς, πλὴν κἀλλος οὐρανίου, ἐνθέρμως ἐλατρεύετο, καὶ ἡ μορφή ἐκείνη, ἐνώπιόν του τὴν ψυχὴν εἰς ἐκστασιν ἐκίνη. (*)

Ἔσθην ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς καθιερωθείσης ὑπὸ τῆς ἀξιωμαθηνότου συναντήσεως τῶν δύο νεαρῶν ἐραστῶν. Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐξετείνετο πρὸς τὰ κάτω τὸ γραφικώτατον καὶ θελκτικὸν ἐκεῖνο μέρος, ὅπερ πολλάκις κατέθελε τὴν ὄρασιν τοῦ φίλου ζεύγους ἡ ὠραία κοιλὰς τῆς βυρωνεῖου ἐπαύσεως πεποικιλμένη ὑπὸ δασῶν, σιτοφόρων πεδίων, ἀγροτικῶν πυργίσκων, ρυακίων, καὶ τῶν μακρῶν ἀνυφουμένων πύργων καὶ στεγασμάτων τοῦ ἀρχαίου Ἀββεῦ. Ἀλλὰ τὸ διάδημα τῶν δένδρων καὶ ἐν γένει ὀλόκληρον τὸ ἀπεικόνισμα τοῦ ποιητοῦ δὲν ὑπῆρχε πλέον, διότι ὁ χαριεὶς τρόπος δι' οὐ συνέλεξε τὸ ἄλλος μετὰ τοῦ νεαροῦ πρὸς τὴν Μαρίαν ἔρωτος, διήγειρε τὴν χολὴν τοῦ συζύγου της, ὅστις δυσαρρεστηθεὶς κατὰ τῆς ἀπονειμθῆσεως ποιητικῆς δοξῆς, πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐρωτικῶν στίχων ἑτέρου, διέταξεν ἐν ψυχικῷ ἀναδραμῶ τὴν ἐντελῆ καταστροφὴν του. Ὅτε δὲ ἐπισκέ-

*) Μετάφρ. Παρμενίδου.</

φθην τὸ μέρος τοῦτο, μόνοι οἱ κεκομημένοι τῶν δένδρων κορμοὶ ἐφαίνοντο, ἀλλ' ἡ χεὶρ ἡ καταστρέψασα τὰ δένδρα καταδικάζεται ὑπὸ παντός περιγητοῦ ὡς ἀνοσία καὶ βέβηλος.

Καταβάντες τὸν λόφον εἰσήλθομεν εἰς τὸν ἀνεσλαῖον παράδεισον, διερχόμενοι ἐπιπτοι τὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν καταιγίδων καταβεβλημένα δένδρα καὶ τὸν παράσιτον κισσὸν φέροντα ἐπὶ τῶν κλαδῶν καλίας πτηνῶν. Ὁ παράδεισος διατηρήθη ὑπὸ δημοσίας λεωφόρου, ἦν διελθόντες ἐσθάζομεν εἰς τὸν ἔξωθεν πυλῶνα τῆς ἐπαύλεως. Ὁ πυλῶν οὗτος κατεσκευασμένος ἐκ παλαιῶν πλίνθων, ἐχρησίμευεν ἰσως ὡς πύργος ἢ προμαχῶν ἐπὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων. Πολεμιστῆραι ἐρίζοντο εἰσὶ ἐπὶ τῶν τοίχων, ἀλλ' ὁ εἰρηνικός κισσὸς περιένων αὐτάς καὶ ἀνέπτων ἐπὶ τῆς στέγης, κατεκάλυψε τὸ ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς οἰκίας ὠρολόγιον, ὅπερ ἐσημαίνειν ἀκόμη τὰς ἐκπνεούσας ὥρας τῶν ἐρείπιων τούτων.

Ἡ ἔπαυλις Ἄννεσλεύ ἦτο παρημελημένη καὶ σχεδὸν ἐρείπιον, διότι ὁ Μύστερνος οὐδέποτε ἐπισκέπτεται αὐτὴν κατοικῶν οἰκογενειακῶς πλησίον τῆς Νοτιγγάμης. Θεολογὴ δίδος ἦγε πρὸς τὰ ἔνδον τῆς οἰκίας κεκλεισμένης ὑπὸ ἰσχωριασμένων χαλκίνων θυρῶν, ἃς εἰσέτι περιστέφουσιν ἀγροτικά ἀνθη. Μετὰ τὴν διδοὺν ταύτην εἰσήλθομεν εἰς λιθόστρωτον αὐλὴν κεκοσμημένην ἐκ δεινυλίων καὶ ἀνθοδόξων ἐξ ἀργιλλοῦ ὀπτήης καὶ ἐκ παλαιᾶς λιθοκτίστου πηγῆς ἐν τῷ κέντρῳ. Τὸ ὄλον τοῦ οἴκου ὠμοιάζε γαλλικὴν ἔπαυλιν.

Εἰς μίαν τῶν πλευρῶν τῆς αὐλῆς ἔκειντο οἱ σταῦλοι, ἐρημοὶ ἤδη, ἀλλὰ μαρτυροῦντες τὰς κληρονομικὰς ἐκδρομὰς τῶν οἰκητόρων, διότι ἐφαίνοντο δωμάτια καὶ ἄλλα χωρίσματα διὰ κληρονομικῶν ἵππων καὶ κύνων, χρησιμεύοντα πρὸς ἀνάπαυσιν αὐτῶν μετὰ τὸ κυνήγιον.

Πρὸς τὴν ἄκρην τῆς αὐλῆς, ἀπέναντι τοῦ πυλῶνος, ὑψοῦτο ἡ ἔπαυλις, ἀνώμαλον καὶ ἀκανόνιστον κτίριον, φέρον ἐπισκευὰς καὶ προσθήκας διαφόρων χρόνων καὶ ἐποχῶν, λιθοκτίστους ἐξώστας καὶ οὐκ ὀρθοῦσας ἀνοσούμενας ἀπὸ τῆς ὀροφῆς. Τὸ ὄλον δὲ μέτωπον τοῦ μεγάρου ἐκαλύπτετο ὑφ' ἐρπόντων φυτῶν.

Ἐζήτησαμεν νὰ εἰσελθῶμεν διὰ τῆς μεσαιᾶς θύρας, τῆς ὑπὸ βαρύλιθον θόλον ἐκτισμένης. Ἡ πύλη ἀσφαλιστάτα διὰ σιδηρῶν κεκλεισμένη δοκῶν μετέδιδε, κρουόντων ἡμῶν, τὸν ἦχον εἰς μονήρεις καὶ ἀκατοικητούς αἰθούσας. Τὸ πᾶν ἐφαίνετο ἐγκαταλειμμένον. Τέλος μετὰ τινα χρόνον ἠκροάσθημεν τοῦ βήματος μονήρους φύλακος ἐξελθόντος ἐξ ἀποκέντρου θαλαμίσκου τῆς οἰκίας. Γυνὴ σεμνὴ καὶ μικροῦ ἀναστήματος ἐξήλθεν ἐκ παραπλεύρου θύρας, ἀξία κάτοικος τοῦ ἀρχαίου μεγάρου, μετ' αὐτοῦ συγγράσασα.

«Πρὲς αὐτὴν ἀγαπᾶς πολὺ τὸν παλαιὸν τοῦτον οἶκον», εἶπον, ἀμετὰ τόσα ἔτη τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς σου».

«Αἶ, κύριε», ἀπεκρίθη, «οἱ χρόνοι μου παρήλθον, ἔχω ὠραίαν καλύβην εἰς τὸ δάσος Ἄννεσλεύ, καὶ ἤρχισα νὰ αἰσθάνωμαι, ὅτι εἶνε πλέον καιρὸς νὰ ὑπάγω νὰ ζήσω ἐκεῖν».

Ὁδηγηθέντες ὑπὸ τῆς ἀγαθῆς μικροσωμοῦ φρουροῦ εἰσήλθομεν διὰ τῆς κλεισθείσης παραπλεύρου πύλης, καὶ εὐρέθημεν εἰς εὐρύχωρον ἀλλὰ ζοφερὴν αἰθούσαν, ἐνθα τὸ φῶς εἰσέρχεται διὰ τετραγῶνων λιθοκτίστων παραθύρων σχεδὸν κεκαλυμμένων ὑπὸ κισσοῦ.

Πάντα τὰ περὶ, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιπλα, ἔφερον τὸν τύπον παλαιᾶς ἀγροτικῆς οἰκίας. Ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης ἔκειτο σφαιριστήριον καὶ εἰς τοὺς τοίχους ἐκρέμαντο εἰκόνες ἵππων, κυνῶν, καὶ κύνων, μεμιγμένα μετὰ τῶν εἰκόνων τῆς οἰκογενείας. Κλίμακες ἔφερον ἄνω τῆς αἰθούσης εἰς διάφορα δωμάτια. Λειψάνα ἀρχαίων ἱπποτικῶν χρόνων καὶ κοσμήματα πεπαλαιωμένα ἐφαίνοντο τῆδε κακεῖσε. Πάντα ταῦτα ἐδείκνυν ἡμῖν μετ' ἀρχαιολογικοῦ ζήλου ἢ γραῖα, βεβαιόσασα ἡμᾶς, ὅτι τινὰ τούτων ἀνήκον ἄλλοτε εἰς τὸν περίφημον ληστήν Ρόμπιν Χουδ. Εὐρισκόμενοι δὲ ἐν μέσῳ τῆς χώρας, ἦν κατενέμετο ὁ γνωστός ἐκείνος κακοῦργος, δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἀμφισβητήσωμεν περὶ οὐδενὸς τῶν λειψάνων τούτων, ἂν καὶ ἐδιστάζομεν ὡς πρὸς τὴν ἀρχαιότητα τῶν ἐνδυμάτων, ἃτινα ἐφαίνοντο ἡμῖν μεταγενέστερα τῶν χρόνων τοῦ ληστοῦ.

Ἐν ᾧ περιεφερόμεθα εἰς τοὺς διαφόρους θαλάμους, ὁ συνοδίτης κῶνον παρηκολούθει ἀναληγῆτως τὰ βήματα ἡμῶν, ὡς νὰ ἐπεθεώρει καὶ οὗτος τὰ περὶ. Ἐστράφη ἵνα ἐπιπλήξω τὴν ἀνευ ἀδείας εἰσέλευσιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἄμα ἡ φρουρὸς ἀνεγνώρισεν αὐτὸν ὡς ἀνήκοντα ἄλλοτε τῷ λόρδῳ Βύρωνι, ἢ καρδία τῆς λίαν συνεικνῆθη.

«Ὁχι, ὄχι, ἀπὸ τὸν ἡσυχον,» εἶπεν ἐντόνως, «ἀφ' ἑσέ τοῦ νὰ περιπατήσῃ ὅπου θέλει· καλῶς ἦλθεν. Ἐὰν ἔξει ἐδῶ θὰ ἐφρόντιον περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ καλὸς Βώουστεν δὲν θὰ ἔστερετο τίποτε. Αἶ!» ἐξηκολούθησε θωπεύονσα τὸν κύνο. «Τίς ἤλιπε νὰ ἴδῃ τὸν σκύλον τοῦ λόρδου Βύρωνος;»

«Ἐπιθέτω λοιπόν,» εἶπον, «ὅτι ἐνθυμῶμαι τι περὶ τοῦ λόρδου ὅταν ἤρχετο ὁδῶν».

«Ὁ Θεὸς νὰ τὸν εὐλογῆσῃ!» ἀνεκράξεν ἡ γραῖα, «πολὺ καλὰ ἐνθυμοῦμαι. Ἐσυνειθίσει νὰ ἔρχεται ἐπιππος ἐδῶ, νὰ περᾶ ἐνίοτε τρεῖς ἡμέρας καὶ νὰ κοιμάται εἰς τὸν κυανοῦν κοιτῶνα. Ταλαίπωρος νέος, ἡγάπα πολὺ τὴν νέαν κυρίαν μου, ἐπεριπάτει μαζὺ τῆς εἰς τὸν κῆπον καὶ εἰς τοὺς ἐξώστας καὶ ἐφαίνετο ἐρωτευόμενος καὶ μετὰ αὐτὰ τὰ ἔχην τὸν ποδῶν τῆς τὴν ὀνόμαζε: Τὸ ὠραῖον ἔθωρον ἄστρον τοῦ Arradeū.

Ἡ ὠραία αὐτὴ ποιητικὴ ἐκφρασίς με συνεικνῆσε!...

«Φαίνεται ὅτι ἀγαπᾶς τὴν μνήμην τοῦ λόρδου Βύρωνος!» εἶπον.

«Πῶς ὄχι, κύριε! ἦτο πάντοτε καλὸς πρὸς ἐμὲ, ὅτε ἤρχετο. Ἀτυχία! λυπηρὸν πρᾶγμα, ὅτι αὐτὸς καὶ ἡ νῆα κυρία μου δὲν συνεζύχθησαν. Ἡ μήτηρ τῆς δὲν νῆαντιοῦτο ποσῶς εἰς τοῦτο. Ἐμπρόσδεκτος πάντοτε ἦτο καὶ παιδρὸς ὁμοστράπετος· ἐφρόνουν τινεῖς, ὅτι θὰ ἦτο καλὸν ὡς τὸν ἐνυμφεύετο, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο!... Ἐπίστρεψεν εἰς τὸ σχολεῖον, ὁ κ. Μύστερνος τὴν εἶδε καὶ τὰ πράγματα ἔλαβον τέλος.»

(Ἐπείγει)

Γ. Δ. Κ.

HENRY GREVILLE

Η ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

(Μυθιστορία)

ΙΖ'

Ὁ ἀὴρ ἦτο ψυχρὸς, διότι ὁ Νέβας, ὅστις πρὸ μηνὸς περίπου εἶχε τακτῆ, ἐκαλύπτετο καὶ πάλιν ὑπὸ πάγων κατελθόντων κατὰ τὴν νότια ἐκ τῆς λίμνης Δελδογας.

Καὶ ὅμως τὰ στρατεύματα δὲν ἐγόγγυζον. Τεσσαράκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν εἶχον συναθροισθῆ ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρρεως μετὰ τοιαύτης τάξεως, οἷα περιεποιεῖται τὴν πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῶν. Ἦτο ἀδύνατον νὰ στρατοπεδεύσασαι καλλίτερον τοσοῦτοι ἀνδρες εἰς τοσοῦτον στενὸν σχετικῶς χώρον.

Ὅπλα καὶ ἵπποι ἐλαμπον εἰς τὸν ἥλιον, ὅστις τὰ κατέκαιεν. Ἐσκιασμένοι ἐξέδραυ καθ' ὄλον τὸ μήκος τῆς διώρυγος παρὰ τὸν θερμὸν κῆπον ἦσαν κατελιπμένοι ὑπὸ τῆς Αὐλῆς καὶ τοῦ διπλωματικοῦ σώματος ὑπ' αὐτάς δὲ ἐπὶ βαθμίδων ἴσαντο ἄλλοι ἐπίσημοι προσκεκλημένοι· περὶ τῆς πλατείας ἴστατο εὐρὺς στίχος θεατῶν χωριζόμενος ἀπὸ τοῦ στρατοῦ ὑφ' ἑνὸς σχοινοῦ δεδεμένον ἐπὶ παχέων παστῶλων. Οὐδεὶς ἐκείναιτο, οὐδεὶς ἠδῆμονε, καίτοι περιέμενον ἐκεῖ ἐκ τῆς πρωῆς τῆς ἡμέρας. Οἱ ἐξῶσται τῶν περὶ τὴν πλατεῖαν οἰκίων ἦσαν πλήρεις κυριῶν με θερμὰς ἐνδυμασίας καὶ ποικιλόχρῳ ἀλεζήλια.

Μεσημέρῃ εἶχε σημάξῃ ὅτε δύο ἢ τρεῖς ὄχηματὰ φέροντα τὰς αυτοκρατορικὰς πριγκιπίσας ἦλθον καὶ ἔστησαν παρὰ τὴν ἐξέδραν, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐπερᾶν ὁ Αὐτοκράτωρ ἐρχόμενος ἐπιππος καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐπιτελείου του.

Ζήτησαν αὐτὴν ἠκούσθησαν ἐξερχόμενοι ἐκ πολλῶν χιλιάδων στομάτων, ὅταν ἐπλησίασεν οὗτος καὶ αἰσθηταὶ ἐταπεινοῦντο ἐνώπιόν του ἐφ' ὅσον ἐκάλπαζε πρὸ τοῦ μετώπου τοῦ στρατοῦ καὶ ἀκολουθοῦμενος ὑπὸ τῆς ἀμάξης τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ χαιρετῶν διὰ τῆς φωνῆς τὸν στρατὸν του, ὅστις τῷ ἀπεκρίνετο δι' ἀπεριγράπτου ἐνθουσιασμοῦ. Αἱ μουσικαὶ ἐπαίνοιζον τὸν ἔθνικόν ὕμνον καὶ αἱ σάλπιγγες εἶδον τὸ σύνθημα τῆς ἐξελίξεως τῶν σωμάτων. Πανταχοῦ ἐπεκράτει ἐνθουσιασμός καὶ χαρὰ μεταξύ τοῦ στρατοῦ, ὅστις ἡγάπα τὸν ἡγεμόνα του ὡς θεόν. Ἡ στρατιωτικὴ Ρωσία ἐζητωκραύγαζε τὸν Αὐτοκράτορα τῆς. Ὅταν δὲ ὁ Τσάρος ἐστράφη καὶ ἐχαίρετῃς τὸ συναχθὲν πλῆθος, ἡ Ρωσία ὀλόκληρος τῷ ἀπῆντησε διὰ παρατεταμένης ζητωκραυγῆς.

Ὅτε ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπαῆλθε πρὸ τῶν ἐξεδρῶν, ἡ ἐξελίξις τῶν σωμάτων ἤρχετο νὰ γίνηται. Τὸ θέαμα ἦτο θαυμάσιον. Τὰ βαρέως ὀπλισμένα σώματα ἐκινούντο εἰς τὸν ἦχον τῶν παινιζούσων τῶ ἐμβατήριον σαλπγγῶν καὶ διήρχοντο ὡς ἡ θύελλα μετὰ βοῆς καὶ κλαγγῆς καὶ ἐτάσσοντο ἐκατὸν μέτρα παρῆκει, ἵνα ἐπανελάθωσιν εἰς τὰ παραπήγματα.

Ἐνθους ἐκ τῆς βοῆς καὶ τοῦ ἤχου τῶν χαλκίνων ὀργάνων ἡ Κλεοπάτρα, ἰθεώρει τὰς κινήσεις τῶν σωμάτων. Παρῆκει ἴστατο ὁ

Ὀυλρίκος δ' Ἄλσεν ἀναβαίνων θυμοειδῆ ἔππον, ὃν μόλις ἠδύνατο νὰ κρατῆ καὶ συνεπῶς ἠδυνάτε νὰ θεωρῆ τὸ εἰδωλόν του, ὅσον ἐπιθύμει. Τοῦτο νῆχαρίσται τὴν Κλεοπάτραν, καθ' ὅσον ἐπροτίμα νὰ τὸν παρατηρῆ χωρὶς οὗτος νὰ τὸ γνωρίζῃ. Ἦτο τοσοῦτον ἄρατος ἐν τῇ στρατιωτικῇ του στολῇ!

Ἡ κόμησσα ἤκουε τὰς ὁπίσθεν αὐτῆς γυναίκας ψιθυρίζουσας περὶ αὐτοῦ καὶ ἐκφραζούσας τὸν θαυμασμόν των καὶ τὴν καταλάμβανε κρυφὰ χαρὰ, βλέπουσαν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις τὴν ἤγαπα ἦτο τὸ ἀντικείμενον τοῦ θαυμασμοῦ καὶ ἄλλων γυναικῶν. Οὐδὲν τῶντι εἶνε κλαυευτικώτερον διὰ τὴν γυναῖκα τοῦ νὰ βλέπῃ, ὅτι ὁ ἀγαπητὸς αὐτῆς ἀνὴρ ἀρέσκει καὶ εἰς ἄλλας.

Ἦδη τὸ πυροβολικὸν εἶχε τελειώσῃ τοὺς ἐλιγμούς του καὶ τὸ ἐπιτελεῖον συνηροῖσθαι περὶ τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ ἐδέχετο τὰ συγχαρητήριά του, ὅτε ὁ μέγας δούξ Βορίς κυβερνῶν μετὰ πολλῆς χάριτος τὸν πυροτρίχα ἔππον του, ἐπλησίασε πρὸς τὸ μέρος, ἐνθα ἴστατο ἡ Κλεοπάτρα καί:

— Καλὴν ἡμέραν, κόμησσα, τῆ εἶπε. Λαμπρὰ τελετὴ ἡ σημερινή.

— Θαυμασία τῶντι, ὑψηλότατε, ἀπεκρίθη αὐτῇ.

— Καλλιτέρα ἢ ποτε!

Ἡ Κλεοπάτρα ἐμεΐδισσε καὶ ὁ ὀφθαλμὸς τῆς ἐστράφη πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Οὐλρίκου, ὅστις ἴστατο μακρόθεν καὶ παρετήρει τὴν κόμησσαν μετὰ προφανοῦς ἀγωνίας. Ἐξηλοτύπει.

Ὁ Βορίς παρηκολούθησε τὸ βλέμμα τῆς καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔπεσαν ἐπὶ τοῦ νεαροῦ ἀξιωματικοῦ, ἀμέσως δὲ κατέστησαν σκυθρωποί.

— Ἄν ἔλεγον, ὅτι κατέστητε νεωτέρα, θὰ σὰς προσέβαλλον, ἐξηκολούθησε λέγων, ἐν τούτοις νομίζω, ὅτι ἀνευρίσκω τι νεάζον ἐν ἡμῖν, ὅπερ καὶ εἶδον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ...

Περιέφερε τὸ βλέμμα ἀνησυχῶς περὶ του καί:

— Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου σας, προσέθηκε.

Ἡ Κλεοπάτρα ἠρυθρίασε.

— Ἡ αυτοκρατορικὴ σας ὑψηλότης εἶνε πολὺ καλὴ, εἶπεν, ἵνα ἐνθυμῆται τοσοῦτον παλαιὰ πράγματα.

— Ἡ καρδία δὲν ἐπηρεάζεται ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀπῆντησεν ὁ Βορίς περιστρέφων τὸν ἔππον του... Καὶ πῶς ἔχει ὁ φίλος μου Νεουτώφ; Ὅτι τὸν ἠνώχλησεν ἡ ἀρθρίτις καὶ πάλιν καὶ δι' αὐτὸ ἀπουσιάζει.

— Ἀκριβῶς οὕτω, ὑψηλότατε.

— Τοὺς χαιρετισμούς μου, εἶπεν ὁ Βορίς προσκλίνων.

Μεθ' ὃ ἀποτεινὰς ὀλίγας λέξεις πρὸς τινα δεσποινίδα τῆς τιμῆς, ἠτις κατέστη καταπρόρρυτος ἐκ τῆς χαρᾶς τῆς ἀπῆλθε.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ Οὐλρίκος ἐπλησίασεν. Ἐφαίνετο διατεθειμένος νὰ ἀπευθύνη μωρίας περὶ Βορίς ἐρωτήσεις πρὸς τὴν κόμησσαν. Ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα.

Ἐν τούτοις τί δὲν εἶπον οἱ ὀφθαλμοὶ του! Ἠπειθήσαν, ὅτι θὰ ἀπέθνησκεν ἂν τὴν ἐβλεπέ

πρωτιμῶσαν ἄλλον. Τῇ παρεπονέθησαν, διότι τὸν ἔκαμε νὰ ὑποφέρῃ καὶ τῇ ἐπῆον διὰ χιλιοστὴν φορὰν, ὅτι τὴν ἠγάπα....

— Τὸ ὕδωρ ἀνέρχεται. Ὅθ διαλυθῇ ὁ πάγος! Ὑπάγωμεν εἰς τὴν προκυμαίαν; Πάντες μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπιθεωρήσεως ἐπανήρχοντο εἰς τὰ ἴδια· μόνῃ ἡ Κλεοπάτρα ἴστατο ἀφηρημένη καὶ μὴ γνωρίζουσα σχεδὸν ποῦ εὐρίσκειτο. Τὰ συμβεβηκότα τῆς ἡμέρας, ὁ ἥλιος καὶ ἡ μουσικὴ τὴν εἶχον ζαλίσει.

— Κόμησσα, τῆ εἶπεν ὁ Οὐλρίκος, παιζέω, μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σὰς ὀδηγήσω εἰς τὴν ἀμαζῆν σας;

Ἐλαβε μηχανικῶς τὴν χεῖρά του καὶ στηρικθῆσα ἐλαφρῶς ἐπ' αὐτῆς ἀνήλθεν ἐπὶ τοῦ δίφρου τῆς λέγουσα:

— Ἐλθετε.

Ὁ Οὐλρίκος ἀνέβη καὶ ἐκάθησεν ἀπέναντι τῆς, ἐνᾷ αὐτὴ διατάσσει τὸν ἀμαζηλάτην:

— Εἰς τὴν προκυμαίαν!

Ὁ ἱπποκόμος ἔλαβεν ἀμέσως τὴν παρὰ τῷ ἠνώχῳ θέσιν του καὶ τὸ ὄχημα διηυθύνθη πρὸς τὴν προκυμαίαν.

Οὐδεὶς ἐκ τῶν δύο εἶχε σκεφθῆ τί ἐπραττεν. Ὁ τῆς ἐγνώριζον ἦτο, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἀλλήλων κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν. Χωρὶς ν' ἀνταλλάξωσιν οὔτε λέξιν ἔφθασαν εἰς τὸν προορισμὸν των καὶ ἰθεώρουν τὸ πρὸ αὐτῶν θέαμα.

Ὁ πάγος εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ κινήται καὶ νὰ ρήγνυται. Ἐδῶ ἐβλεπέ τις ὑπερμεγέθη τεμάχια αὐτοῦ ἀποσπώμενα καὶ ἀνορθώμενα ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ἐκεῖ σωρείας τεμαχίων φερομένων μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος καὶ συγχροουμένων μετὰ πατάγου, ἐν ᾧ αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου ἐπαίζον ἐπὶ τοῦ κατὰ διαστήματα διαφανομένου ὕδατος.

— Τὶ ὠραῖον θέαμα! εἶπεν ὁ Οὐλρίκος.

— Δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορὰ, καθ' ἣν βλέπετε τὸ τοιοῦτον, ὑπέλαβεν ἡ Κλεοπάτρα. Ὑποθέτω, ὅτι ἐν Σουηδία εἶδετε πολὺ μεγαλοπρεπέστερον τοῦτο.

— Δὲν πιστεύω, τῆ ἀπεκρίθη, τοῦλάχιστον οὐδέποτε μοὶ ἐπροξένησε τοιαύτην ἐντύπωσιν! Τὰ γόνατά του ἤγγιζον τὸ φέρεμα τῆς Κλεοπάτρας καὶ ἀνέπνεε τὸν ἀέρα ὃν αὐτὴ ἀνέπνεεν. Εὐρίσκειτο ἐν ἰκατάσει. Αὐτὴ προσεπάθει ν' ἀποφύγῃ τὸ καλὸν βλέμμα του.

Αἶφνης ἠκούσθη θόρυβος, ὡς ἦχος τηλεβόλου καὶ οἱ πάγοι κατεβυθίσθησαν ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ ἀνεφάνησαν πάλιν παρασπόμενοι ὑπὸ τοῦ ρεύματος. Ἐκεῖ ὅπου πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἐβλεπέ τις ἔρημον ἐκ πάγου, ἤδη τὸ ὕδωρ ἀνέλαβε καὶ πάλιν τὸ κράτος του καὶ ἔρρεεν ἐλεύθερον ἀνευ ἐμποδίου. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ποταμοῦ δὲν ὑπῆρχον πλέον εἰ μὴ σωροὶ τινες χιόνος ὀμοιάζουσαι πρὸς νηχομένους κύκλους.

Ἡ Κλεοπάτρα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἠσθάνθη, ὅτι οὕτω εἶχε παρελθῆ ὁ πρῶτος τὸς αὐτῆς βίος μετὰ τοῦ πρὸς τὸν Βορίς ἔρωτος, τῆς πρὸς τὸν Νεουτώφ ἀφοσιώσεως καὶ τῆς γυναικείας αὐτῆς ὑπερηφανείας. Ἐν μόνον πρᾶγμα τῆς ἔμενε: τὸ πρὸς τὸν Οὐλρίκον ἀίσθημα τῆς. Ἐστράφη τότε καὶ τὸν ἠτένειεν, ἐνᾷ οὗτος τῇ ἐψιθύριζε διὰ πρῶτην φορὰν τὰς μαγικὰς λέξεις:

— Σὰς λατρεύω!

Ἡ Κλεοπάτρα δὲν ἀπεκρίθη ἀλλὰ τὰ χεῖρά της ἠμῆνοῦθησαν καὶ οὗτος ἐνόησε τὴν λέξιν, ἦν αὐτὴ δὲν ἤρθρωσε.

— Ἐπίστρεψον εἰς τὴν οἰκίαν, εἶπε πρὸς τὸν ἀμαζηλάτην. Καὶ ἀποτεινομένη πρὸς τὸν νεανίαν προσέθηκε: Ὅθ λάβωμεν τὸ τέτον ὁμοῦ τὴν ἐσπέραν ταύτην.

Ἐπρεπε νὰ εἴπῃ τι· ἐν τούτοις δὲν ἀπῆντησεν εἰμὴ διὰ νεύματος τῆς κεφαλῆς, ἐν ᾧ οἱ ὀφθαλμοὶ του τὴν κατέτρωγον.

Ἡ Κλεοπάτρα ἐρρίγει ὡς εἰ ἠσθάνετο ψυχρὸς καθ' ὅσον προέβαινον. Ἐπὶ τέλους τὸ ὄχημα ἔστη πρὸ τοῦ μεγάρου Νεουτώφ καὶ αὐτὴ κατήλθεν ἐσπευσμένως καὶ ρίπτουσα τὴν συῦραν τῆς ἐπὶ τοῦ δαπέδου ἔτρεξεν εἰς τὴν αἰθούσαν. Ὁ Οὐλρίκος τὴν ἠκολούθησε διὰ τοῦ αὐτοῦ βήματος. Ὅταν ἐκάθησαν εἰς τὴν συνήθη αὐτῶν θέσιν, αὐτὴ ἀτειχίσουσα τὸν νεανίαν:

— Τί μοι εἶπατε πρὸ ὀλίγου, τὸν ἠρώτησε τρέμουσα.

— Σὰς λατρεύω, ἐπανέλαβεν οὗτος.

Κλειούσα τοὺς ὀφθαλμούς τῷ ἔτεινε καὶ τὰς δύο χεῖρας, ἃς ὁ Οὐλρίκος ἠσπᾶσθη παρρηχῶς. Ἡ Κλεοπάτρα ἐγένετο κίτρωτος καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τῆς ἔδρας, τῆς ὡς λιπόθυμος.

— Πόσον εἰσθε ὠχρὰ, τῆ εἶπεν ἀφίνων τὰς χεῖράς της καὶ γενόμενος περιφοβός.

Αὐτὴ ἐμεΐδισσε χωρὶς νὰ καλῆσῃ καί:

— Μείνατε, τῷ εἶπε δι' ἀσθενοῦς φωνῆς. Μὴ κινήσῃτε καὶ μὴ ὀμιλήτε.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἡ Κλεοπάτρα ὕψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ θεωροῦσα αὐτὸν:

— Δὲν γνωρίζω τί μέλλει νὰ μὰς συμβῇ, ἀλλ' ἂν ὁ, τι αἰσθάνομαι ἤδη εἶνε ὁ θάνατος, ὁ θάνατος εἶνε ἡδὺς—ἂν δὲ εἶνε ὁ ἔρω

συνέβαλον, ίνα τῇ ἐπαναφέρωσι τὴν συνήθη τού πνεύματος αὐτῇ γαλήνῃν, ἧς εἶχεν ἀπόλυτον ἀνάγκην ἵνα δυνηθῆ νὰ παρουσιάσῃ πρὸς τὸν σύζυγον τῆς, ὅστις ἤδη τὴν εἶχε ζητήσει δις ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς τῆς.

— Τί ἐγίνατε λοιπόν; τῇ εἶπεν ἀμὰ τὴν εἶδα.

— Ἐκρύονα, τῷ ἀπεκρίθη.

Μετέδην ἵνα ἴδω τὴν τῆξιν τῶν πάγων τῆς Δαδόγας; ἠσθάνθη δὲ ἐπὶ τοσοῦτον τὸ ψῦχος, ὥστε ἐπανελθούσα εἶχεν ἀνάγκη νὰ θερμανθῶ ὀλίγον.

— Εἶνε ἀληθές, εἶπεν ὁ γέρον, ἀσπαζόμενος τὴν τεταμένην αὐτῷ χεῖρα; ἡ χεῖρ σας εἶνε πολὺ ψυχρὰ.

Ἡ Κλεοπάτρα ὀρμεμφύτως ἀπέσυρε τὴν χεῖρά τῆς. Διότι μετὰ τὰ χεῖλη τοῦ Οὐλρίκου τῇ ἐφαινετο βεβήλωσις νὰ θίξωσι τὴν χεῖρα τῆς τὰ χεῖλη τοῦ συζύγου τῆς.

Ἡ Νεουτῶφ παρετήρησε τὸν σύζυγον τοῦ πλήρης ἐκπληξέως, διότι ἦτο ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν ἀπέσυρεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν χεῖρα τῆς. Ἰσως τὸ ψῦχος τὴν κατέστρεψε νευρικήν, ἐσκέφθη.

— Καὶ λοιπόν, κόρη μου, πῶς σοι ἐφάνη ἡ παράταξις;

Ἡ Κλεοπάτρα προσεπάθησε νὰ ἀναμνησθῇ τὰ κατὰ τὴν παράταξιν, ἀλλὰ τὸ ἔργον ἦτο ἀνώτερον τῶν δυνάμεων τῆς.

— Σὰς βεβαίω, τῷ εἶπεν, ὅτι ἡ κόπωσις με κατέστρεψε τοῦ μνημονικοῦ μου. Ἐρωτᾶτε με καὶ θὰ σὰς ἀπαγώ...

Ἡ στρατιὰς τότε ἤρξατο νὰ τῇ ἀπευθύνη πολλές ἐρωτήσεις, εἰς ἃς αὐτὴ ἀπεκρίνετο ἀκριβῶς μὲν, ἀλλὰ μετ' ἄλλοφροσύνης.

Ἐφ' ὅσον ἠρωτᾶτο καὶ ἐφ' ὅσον ἀπεκρίνετο ἔβλεπε τοὺς μέλανας ὀφθαλμοὺς τοῦ Οὐλρίκου καὶ ἤκουε τὰς δύο τοὺς λέξεις, δι' ὧν τὴν εἶχε κατακτήσει ὀλόκληρον.

— Καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ οἰκογένεια παρρησιαστικῶς ὀλόκληρος;

— Ναι, ἀπήντησεν ἡ Κλεοπάτρα.

— Ὁ μέγας δούξ Βορίς ἐπανάκαμψεν;

— Ὁ Βορίς;

Τὸ ἐτασιακὸν βλέμμα τοῦ Νεουτῶφ προσεπάθησε νὰ διεσπύσῃ ἐντὸς τῆς καρδίας τῆς συζύγου τοῦ. Ἦτο λοιπόν ἡ ἐπὶ ἀνοδος τοῦ μεγάλου Δουκός, ἧτις τὴν καθίστα ἀφηρημένην; Ἡ φωνὴ τοῦ ἔτρεψε προφέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου δουκός, ἐν ᾧ ἡ τῆς συζύγου τοῦ ἦτο ὀλωλ ἡμέρας. Ἄλλ' αἱ γυναῖκες εἶνε τόσο ἐπιτηδείοι!

— Ναι, τῷ εἶπεν. Ἐπανήλθε. Ἐφάνη δὲ περιποιητικώτατος πρὸς ἐμὲ.

Ἡ Νεουτῶφ δὲν ἀπήντησεν. Ἄπασα ἡ ἰλαρότης καὶ ζωηρότης τοῦ εἶχεν ἐκλείψῃ καὶ ἤδη ἐφαινετο πολὺ γέρον.

— Πόσον γέρον εἶνε! ἐσκέφθη ἡ Κλεοπάτρα θεωροῦσα αὐτόν.

Ὡς ἀστραπὴ διήλθε διὰ τοῦ πνεύματος τῆς τὸ φορεῖον τὸ φέρον τὸν στρατηγὸν εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κατοικίαν, ἡ δὲ ἡμέρα τῆς κηδείας τοῦ τῇ ἐφάνη ὡς ἡμέρα χαρᾶς!

— Εἶνε φοβερόν, ἐσκέφθη ἀμέσως, καλύπτουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῶν χειρῶν τῆς. Καὶ κινουμένη ἐξ οἴκου ἐπλησίασε τὴν ἔδραν τοῦ συζύγου τῆς.

— Ὑποφέρετε, φίλε μου; τῷ εἶπε περιπαθῶς.

— Εἶμαι γέρον, τῇ ἀπεκρίθη διὰ συντετριμμένης φωνῆς.

Ἡ Κλεοπάτρα ἐσιώπησεν.

Ὁ κόμης ἦτο ἐβδομήκοντα ἑπτὰ ἐτῶν, ἀλλ' ὅταν ἦτο εὐθυμος ἐγίνετο ἄλλος καὶ ἠδυνάτει τις νὰ διαγνώσῃ τὴν ἡλικίαν τοῦ. Ἐν τοσοῦτῳ ἦτο ἀδύνατον νὰ ζῆσῃ ἐπὶ πολὺ εἰσέτι... Ἀπὸ ἡγάπατο δὲν ἦτο δύσκολον νὰ περιμεινῇ ἀκόπως τὰ ὀλίγα ταῦτα ἔτη.

Ἡ σκέψις αὐτῇ τῇ ἔφερε τὸ ἐρύθημα ἐπὶ τῶν παρειῶν. Δὲν ἦτο αἰσχος νὰ μετρεῖ τὰ ἔτη τοῦ γέροντος τούτου, ὅστις τὴν ἡγάπα τόσο;

— Ἡ καλοκαιρία θὰ ἐπανορθώσῃ τὴν ὑγίαν σας, τῷ εἶπε.

Ὁ δυστυχὴς ἐπασχεν ἠθικῶς χωρὶς νὰ γινώσκῃ διὰ τί. Προσθάνετο, ὅτι ἡ εὐτυχία τοῦ ἐκινδύνευε καὶ ὁμοῦς ἡ Κλεοπάτρα τῷ προσεμειδία δι' ἀπάσης τῆς δυνατῆς ἀγαθότητος...

— Εἰσθε καλὴ, φίλη μου, εἶπεν ἡ τὸν ζῆρῶς ὁ κόμης, ἀλλ' εὐρίσκομαι εἰς νευρικήν κατάστασιν. Ἄφετέ με μόνον. Ἐλπίζω, ὅτι κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου θὰ εὐρίσκωμαι εἰς καλλίτεραν κατάστασιν.

Ἡ Κλεοπάτρα ἐδίστασεν. Ἐνδομυχοῦ τις φωνὴ τῇ ἔλεγεν, ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ αἰτία τῆς ἀθυμίας τοῦ. Ἀλλὰ τί νὰ πράξῃ; πῶς νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ κακόν, οὐτίνος ἐγίνετο ἀκούσιος τῆς αἰτία; Οὐδεὶς ὑπῆρχε τρόπος.

Ἐκλινεν ἄνωθεν τοῦ ἐρρυτιωμένου μετώπου τοῦ συζύγου τῆς καὶ ἀσπαζομένη αὐτόν ὡς θυγάτηρ τὸν πατέρα τῆς:

— Ἡ ἀσθενεία σας με λυπεῖ πολὺ, τῷ εἶπε. Ἐλπίζω, ὅτι θὰ σὰς εὐρῶ κατόπισιν εἰς καλλίτεραν διάθεσιν.

Οὕτως ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς καὶ τὴν ἰθαώρησε χωρὶς νὰ τὴν ἀσπασθῇ.

— Εἰσθε ἡ μόνη μου χαρὰ, τῇ εἶπεν. Ἀλλὰ δὲν ἐπρεπεν εἰς τοιαύτην ἡλικίαν νὰ σὰς ἀγαπήσῃ τόσο; διότι ὁ ἔρωσ τῶν γερόντων εἶνε ἄχθος. Ἐν τούτοις ὑμεῖς, ἧτις εἰσθε τόσο καλὴ θὰ με συγχωρήσῃτε ὡς πρέπει νὰ συγχωρῆσῃ τὸς γέροντας, εἰς οὓς δὲν ἀπομένει πολὺς χρόνος νὰ ζήσωσι. Μὴ σὰς μέλη, φίλη μου, μὴ στενοχωρήσῃτε διὰ τὰς ποδᾶγρας μου, διότι τούτο με λυπεῖ. Ὅ, τι ἐπιθυμῶ παρ' ὑμῶν εἶνε νὰ σὰς βλέπω εὐτυχῇ καὶ διασκεδάζουσαν...

Ἡ Κλεοπάτρα ἔφερε μόνη τὴν χεῖρά τῆς ἐπὶ τῶν χεῖλέων τοῦ, καὶ οὕτως τὴν ἠσπᾶσθη θερμῶς, μεθ' ὃ ἐξῆλθε συγκεκινημένη.

— Τί κτήνος εἶμαι! ἐψιθύρισεν ὁ Νεουτῶφ, ἐξακολουθῶν νὰ θεωρῇ τὴν θύραν ἐξ ἧς εἶχεν ἐξέλθῃ ἡ Κλεοπάτρα, ἵνα ζητοῦσιν πρὸς τὸν ἄγγελον τοῦτον. Κεῖ διατί; Διότι ὁ μέγας δούξ τῇ εἶπε δύο φιλοφροσύναις...

Μετὰ ταῦτα ἐβυθίσθη εἰς τοὺς ἠδεις ρεμβασμούς τοῦ παρελθόντος με τὰς εὐαρέστους αὐτοῦ ἀναμνήσεις. Κατὰ δὲ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου ἡ διάθεσις τοῦ εἶχε διορθωθῇ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἠδυνήθη νὰ ἀπολαύσῃ καὶ πάλιν τὰς εὐχαριστήσεις, ἃς τῷ ἐπέτρεπεν εἰσέτι ἡ ἡλικία τοῦ.

(Ἐπεται συνέχεια)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΠΕΡΙ ΦΕΡΕΚΥΔΟΥ ΤΟΥ ΣΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΕΟΓΟΝΙΑΣ ΑΥΤΟΥ

Ὁ πανοσιώτατος Ἀρχιμανδρίτης τῆς ἐν Μονάχῳ ἐλληνικῆς ἐκκλησίας κ. Δαμασκηνὸς Σηπλιωτόπουλος ἐξέδωκεν ἐν ταῦθα πρὸ οὐ πολλοῦ χρόνου πραγμασίαν περὶ Φερεκύδου τοῦ Συρίου τὰ μάλα σπουδαίαν καὶ ἀξιόσυστατον, ἀποτέμνην πραγματῶν λεπτεπιλέπτων, προβλημάτων ἀναγομένων εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ ἐκτὸς τοῦ ἐγῶ καὶ τοῦ ὑπὲρ αἰσθησίν κόσμου.

Ἐπὶ τῆς ιστορικῆς καὶ τῶν ἐνδόξων τοῦ Ἑλληνισμοῦ χρόνων ἐποχῆς, ὁ Σωκράτης κυρίως ἐταίμε νεῶν ὁδῶν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, στραφείς ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ αἰσθησίν εἰς τὸν κατ' αἰσθησίν κόσμον. Οἱ μετ' αὐτὸν δ' ἔσχοι βροταί, οἱ περὶ τὴν Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην καὶ τοὺς ἄλλους φιλοσοφικοὺς σχολάρχους, προβαίνοντες καὶ οἰοῦντες κύκλον ἀποτελούντες, ἔρμα καὶ θέμεθλον τὴν ἠθικήν, τὴν περὶ τὸ ἐγῶ τοῦ ἐξοῦ αὐτῶν διδασκαλίαν κερτιμῶν βαθεῖαν ἐρεῦναν, ἀποπνάντες ἐκ τῆς γῆς εἰσήλασαν εἰς τὸ ὑπερκόσμιον ἰδεῶδες ὕψος, οὗτω δ' ἐνεκύναν οὗτοι κυρίως ἐπιστημονικῶς εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀρχετύπων ἰδεῶν καὶ τὸν μεταφυσικὸν κόσμον. Διὰ τῆς θέσεως τοῦ Σωκράτους προλεάνσεως συνδιαλλαγεῖσα ἡ φύσις, ἡ ὕλη, αἱ ὑπαγορεύσεις τῆς καρδίας πρὸς τὰς ἐπιταγὰς τοῦ νοῦ, τῆς ἐπιστήμης, παρηγάγον ἐναρμονίαν συνδιασθεῖσαι τὸν φιλοσοφικὸν περὶ Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην διάκασμον. Οἱ πρότερον ὁμοῦς, οἱ ἐν τῇ βαλδίᾳ τῆς ιστορικῆς ἐξελιξέως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἰστάμενοι, ἤρξαντο τῶν φιλοσοφικῶν αὐτῶν ἐρευνῶν ἀμέσως ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρχῶν. Ἔργον αὐτῶν ἦτο τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ ἀμέσως ζητεῖν. Διότι ἐν γένει ὁ ἄνθρωπος οὐ μόνον ἐν ταῖς μεταγενεστέραις γενεαῖς, ἀλλὰ καὶ ἀπ' οὗ χρόνου ἤρχητο τὸ πρῶτον εἰς τὸ εἶναι καὶ εἶδεν ἄνω μὲν αὐτοῦ τὸν ἑναστρον κόσμον, περὶ δὲ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, ὥρμησεν ὡς εἰς πηγὴν πρὸς τὴν εὐρεσίν τοῦ προαιτιοῦ καὶ τοῦ ἐσχάτου τῶν πάντων λόγου. Ἐρωσ τὰς ἐρημητικῶς κεκλεισμένας πύλας τῆς ἔδρας τῆς Θεότητος πειρώμενος νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰ ἀπροπέλαστα αὐτῆς μυστήρια, οὗτω δὲ δυνήθη νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ καταγωγὴν καὶ τὸν τελικὸν προορισμόν. Ὁ Ἑλληὴν δὲ πρὸ πάντων εἰς ἰδίαν ἰδιοφυῖαν καὶ ἀρχικῆς καταγωγῆς εἰς θεωρίας ῥέπων, ἠμείνεσεν εἰπερ τις καὶ ἄλλος εἰς τὴν περὶ τὴν θεῖαν ἐποπτεῖαν διατριβὴν καὶ ἐνασχόλησιν, τούτω δὲ βλέπομεν καὶ ἐν τοῖς ιστορικῶς χρόνοις, ὅτε οὐ μόνον ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ ἄλλοι σοφοί, ἀλλὰ καὶ οἱ καλλιτέχναι τῆς Ἑλλάδος, δημιουργοὶ ἄλλοι καὶ αὐτοὶ γενόμενοι, ἐμβόσπουσι τὸν κάλαμον αὐτῶν εἰς τὴν πηγὴν τοῦ ἀρχικοῦ καλοῦ, ὑπέδεν ἀρῶνται τὰς γραμμάς ἐκείνας, αἵτινες τυγχάνουσιν ἀνεπίκριτοι εἰς τοὺς ἄλλους βροτούς.

Ἐκ τῶν τοιούτων πρώτων ἐρευνητῶν ἦν καὶ ὁ ἐκ Συρίου Φερεκύδης. Ἡ κατ' αὐτὸν ἐρεῦνα ἦτο καθαρὰ φυσικὴ φιλοσοφία, φυσιολογία. Ὁ Φερεκύδης ἦν θεοσοφιστῆς καὶ κοσμολόγος, περὶ θεογονίαν καὶ κοσμογονίαν ἐκ τῆς περὶ αὐτὸν φύσεως διατριβῆς καὶ φιλοσοφίαν. Ἐνῶ δὲ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους οὐ μόνον οἱ ποιηταί, ἀλλὰ καὶ οἱ λογογράφοι καὶ οἱ φυσικοὶ φιλόσοφοι διεπνόντο ὑπὸ ποιητικῶν πνεύματος, ὁ Φερεκύδης ἔγραψεν ἐν ἀρχαίᾳ καὶ καθαρᾷ ἰωνικῇ διαλέκτῳ, καὶ ἐν λόγῳ περὶ, ὅπερ ἐστὶ δείγμα τῆς ὁσμῆς μορφώσεως αὐτοῦ, τὸ «περὶ φύσεως καὶ θεῶν» ἔργον, ἧτοι τὴν κατ' αὐτὸν θεογονίαν καὶ κοσμογονίαν. Ὁ χρόνος ὁμοῦς δὲν ἐφείσθη τῶν πρώτων ἐκείνων τῆς παρθενικῆς ἐπιφύσεως τοῦ ἀνθρώπου πνευματικῶν ἔργων, οὗτω δὲ λειψᾶν μόνον αὐτῶν ἐν ἀποσπάσμασιν ἐν τοῖς ὑστερον συγγραφεῖσι διεσπάρμενος, καὶ μάλιστα τῷ Ἀριστοτέλει, εἰς ἡμᾶς περιεσώθησαν.

Ἐπὶ ἐδάφους τοιοῦτο ἐνόησεν ὁ ἐλλόγιμος ἡμῶν κληρικὸς νὰ ἐργασθῇ καὶ φιλοπονήσῃ. Καὶ πρῶτον μὲν διαίρων εἰς δύο μέρη τὸ ἔργον αὐτοῦ, εἰς ὕλικον καὶ πνευματικόν, ἐκτίθησιν ἐπιμελῶς καὶ μετ' ἐνδελχοῦς κριτικῆς τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ. Ἡ περὶ τὸν χρόνον βεβαίως καὶ τὸν τόπον τῆς γεννήσεως καὶ τῆς τελευτῆς καὶ τοῦ βίου ἐν γένει συγγραφῆς τινὸς διατριβῆς, φαίνεται πως οὐ μόνον ἔρηρ καὶ ἄχαρις, ἀλλὰ καὶ ἀσκόπος· ἀλλ' ὁ μὴ ἐξ ἐπιπολῆς κρίνων ἐνορᾷ ἐν τούτοις τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς μορφώσεως καὶ δὴ τοῦ περὶ τοιαῦτα ἀσχολουμένου. Διότι καὶ γονεῖς καὶ κατ' αὐτὸν κοινοῖα καὶ μάλιστα ἐνδοξασκαλοὶ ἔχουσιν μεγίστην τὴν ροπήν ἐπὶ τὸν ἐργαζόμενον σπουδαίως ἄνθρωπον. Οὕτω λοιπὸν δι' ἀρχαίων ιστοριογράφων, χρονογράφων καὶ λεξιλογητῶν, διὰ παλαιῶν καὶ νεωτέρων ἐρμηνευτῶν καὶ ὑπομνηματιστῶν, οὓς ἀντιβάλλων τίθησιν ὑπὸ αὐστηρᾶν κριτικὴν, διασαφῆ δὲ συγγραφεὺς τῆς πραγμασίας τὰ κατὰ τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ ἱεροπύτου φιλοσόφου, ὁ ὁμοῦς οὕτως ἀποδεικνύεται καθαρῶς Σύριος, ἐκ Συρίου (ἢ Συρίας) καὶ οὐχὶ Ἀερίος ἢ Ἀθηναῖος καὶ δὴ Ἀσσύριος. Ὁμοῦς πραγματευόμενος καὶ τὰ κατὰ τὸν χρόνον τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, συνάγει ἀναμφιθέτως, ὅτι ἐγεννήθη περὶ τὰ τέλη τῆς 5' ἐκατοστατηρίδος, ὅτι προηγήθη αὐτοῦ ὁ ἐπιφανὴς ἐκεῖνος σοφὸς Μιλήσιος Θαλῆς (σ. 9—17) καὶ ἐτελευτήσεν ἐν προκεχωρημένῳ ἡλικίᾳ, ὑπὲρ τὰ 85 ἔτη γεγονώς, καὶ οὐχὶ καθ' ἑν ἔτροπον καινῶς φέρεται, ἐκ φθειρίσεως, ἀλλ' ἐκ φθίσεως καὶ ἀξανθηματικῶν περυστῶν (ἀπὸ σελ. 17 καὶ ε.). Πρῶτον δὲ ἐλέγγει μετὰ τῆς αὐτῆς εὐθυκρίας ἀποδιδόμενά τινα εἰς αὐτὸν μὴ ὀρθῶς οὕτως ἔχοντα, ὡς τὸ ὅτι πρῶτος αὐτὸς ἐξήνεγκεν εἰς περὶ λόγον συγγραφήν, ὅτι ἦν ὁ ἀρχηγέτης τῆς περὶ μετεμψυχώσεως διδασκαλίας, οἰκείας οὐσίας εἰς μόνον τὰ διονυσιακὰ καὶ ὀρμικὰ μυστήρια, πρὸς δ' ὅτι ἦν διδάσκαλος τοῦ Πυθαγόρου, ὡς καὶ ἄλλα ἀναγόμενα εἰς τὸν φιλοσοφικὸν κύκλον τοῦ Συρίου κοσμολόγου, ὅτι προέκυψαν διήθεν ἐκ τῶν περιηγήσεων εἰς χώρας ἀνατολικὰς καὶ τῶν σχέσεων αὐτοῦ μετ' ἀνδρῶν προεχόντων ἐν αὐταῖς ἐπὶ σοφίᾳ, ἐν ᾧ αἱ θρησκευτικαὶ καὶ κοσμολογικαὶ αὐτὰ ἀντιλήψεις ἔλκουσι τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς, ἐκ τῆς πρώτης τουτέστι κοιτίδος, ἐξ ἧς κατὰγονται οἱ Ἑλληνες καὶ οἱ ἄλλοι Ἰνδοευρωπαϊκοὶ λαοί.

Ἄλλ' ἡ μᾶλλον σπουδαιότερα τοῦ ἐλλογιμοῦ κληρικοῦ ἡμῶν ἐργασία ἐγκέται ἐν τῇ ἐμβριθῆ μελέτῃ καὶ ἐρευνῇ τῇ ἐν τῷ Β' μέρει τῆς πραγματείας αὐτοῦ περιλαμβανομένη. Ἐν τούτῳ ἀναπτύσσονται αἱ περὶ γενέσεως καὶ αἰτίας τῶν ὄντων ἰδίαι αὐτοῦ περὶ τοῦ Συρίου φιλοσόφου. Ἀπὸ τῶν ὀρφοτελεστικῶν μυστηρίων καὶ τῶν ἡσιοδίων κοσμολογικῶν ἀρχόμενος καὶ εἰς τὰς ἐλευσινιακὰς διδασκαλίας μεταβαίνων, εἰσδύει ἐν λεπτεπιλέπτῳ ἀντιπαραβολῇ εἰς τὴν πεντέμυρον, τὴν ἐκ πέντε τουτέστι πρώτων στοιχείων καὶ κοσμογονίαν τοῦ Φερεκύδου, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ παρὰ Διογένη Λαερτίῳ (I, 118) προομιῶν αὐτῆς: «Ζεὺς μὲν καὶ Χρόνος ἐς αἶ καὶ Χθὼν ἦν Ἡχθὼν δὲ ἐγένετο ὄνομα Γῆ, ἐπειδὴ αὐτῇ Ζεὺς γέρας διδοῖ». Ἐντεῦθεν ἀρχεται τῆς ἀνελιξέως τοῦ κοσμολογικοῦ συστήματος τοῦ φυσικοῦ τῶν χρόνων ἐκείνων φιλοσόφου, ἦν περαίνει δι' ἐπισημασμένης χρήσεως πασῶν τῶν πρὸς ταῦτα ἀναφορέων ἀρχαιότερων καὶ νεωτέρων πηγῶν, ὧν καὶ αἱ κυριώτεραι προτάσσονται ἐν τῇ πραγματείᾳ. Μὴ δυνάμενοι δ' ἔνεκα ἀνεπαρκείας χωρῶν νὰ ἐκθέσωμεν τὴν σειράν τῆς ἀναλύσεως καὶ συνθέσεως τῶν νημάτων, δι' ὧν ὁ ἐρευνητὴς τοῦ φιλοσόφου συνιστᾷ καὶ ὑφαίνει τὸ δευτερον μέρος τῆς μονογραφίας, καθ' ὅσον ἐκ τῶν περιωθέντων ἀποσπασμάτων καὶ εἰδησῶν περὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ δύναται, συνοψίζομεν τὰ τελικὰ συμπέρασμα τῶν σκέψεων αὐτοῦ ἔχον περίπου ὡς ἐξῆς:

Ὁ Σύριος φιλόσοφος παραδέχεται τρεῖς κυρίας καὶ πρώτας τῶν ὄντων ἀρχάς, τὸν Δία, τὸν Χρόνον καὶ τὴν Χθὼν ἢ Ἡχθὼν, διακριθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὸ πρῶτον στερεὸν καὶ τὸ πρῶτον ὑγρὸν. Ἐκ τοῦ σπέρματος τοῦ Χρόνου γινώσκονται τὰ τρία στοιχεῖα, πῦρ, πνεῦμα καὶ ὕδωρ,

ἄτινα μετὰ τῶν δύο ἀρχῶν, τοῦ Διὸς καὶ τῆς Χθὼνης, ἐν πέντε κυρίως διηρημένα, παράγουσι πολλὴν ἄλλην γενεάν θεῶν. Ὁ Ζεὺς ἀπένεμε μὲν εἰς ἕκαστον θεὸν γέρας, ἀλλ' ἄλλ' ἠχθὼνι θεότητες μὴ ἀκούσιμα εἰς τὰ αὐτῶν συνάπτουσι πόλεμον πρὸς τοὺς οὐρανίους θεοὺς. Τῶν χθωνίων τούτων θεοτήτων ἡγεῖται ὁ Ὀριανός (οἱ κατ' ἄλλους δὲ ἄρχαίους κοσμολόγους Τίτζανος καὶ Γίγαντες καὶ Τυφοῖς), τῶν δ' οὐρανίων ὁ Χρόνος. Ἐν τῷ Ὀριανῷ συνοψίζονται αἱ μῆκτα ἐκτεναιοσθεῖσαι δυνάμεις τῆς φύσεως, τούτων δὲ καταδρασθεῖσιν ὑπὸ τοῦ Χρόνου συνεχίζεται τὸ διακοπὴν τῆς δημιουργίας καὶ διακοσμήσεως ἔργον ὑπὸ τοῦ Διὸς, ὁ ὁμοῦς μεταβάλλεται εἰς ἔρωτα, τουτέστιν εἰς φιλίαν κατὰ τὸ νεῖκος αἰτίον. Ἡ διακόρησις δ' αὐτῆ ἐγένετο διὰ φάρου, περιβολῶν μεγάλων καὶ καλοῦ, ἐν ᾧ ποικίλλει ὁ Ζεὺς τὸν Ὀγῆνον (Ὁκεανὸν) καὶ τὰ Ὀγῆνον δώματα καὶ τὴν γῆν, ἦν οἱ ἐρμηνεύεται ὀνομαζοῦσι δρῶν περὶ τὴν ἡ ὑπὸ πτερον διά τε τὸ στερεὸν καὶ διαρῆς καὶ τὴν κίνησιν καὶ ταχύτητα. Οὕτως ἡ δρῶς μετὰ τοῦ ποικίλου καὶ μεγάλου περὶ αὐτὴν φάρου ἐστὶν εἰκὼν συμπάσης τῆς φύσεως τῆς εἰς μωρίας μὲν μορφᾶς ἀλλοιουμένης, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον ἀρχαιότητος διαμενοῦσης καὶ κεκαλυμμένης. Καὶ ἐν συνόψει, ὁ μὲν Ζεὺς διατελεῖ κατὰ τὴν θεολογίαν καὶ κοσμογονίαν τοῦ Φερεκύδου ὁ ὑπατος θεός, ἀρχὴν καὶ αἰωνίως τέλειος δημιουργός, καὶ οὐχὶ μετὰ Χρόνον (ἢ Κρόνον) κατὰ τοὺς ἄλλους τοιοῦτος, ὁ δὲ Χρόνος, ἡ Χθὼν καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ στοιχεῖα, πῦρ, πνεῦμα καὶ ὕδωρ, συναρπίζουσι τὴν τοῦ κοσμολόγου φιλοσόφου Πεντέμυρον.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν συνόψει καὶ κυρίαις γραμμαῖς τὰ κατὰ τὴν ἀνελιξίν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος φιλοσοφικῆς μονογραφίας τοῦ Φερεκύδου συστήματος, καθ' ὅσον ἐπιτρέπουσι τὰ περισωθέντα βραχέα αὐτοῦ ἀποσπάσματα καὶ οἱ ἐπ' αὐτοῦ γενομένοι ὑστερον ὑπομνηματισμοί. Πολλὸς δ' ὀφείλεται ἐπαινος καὶ χάρις εἰς τοὺς οὕτως ἐμβριθῶς ἐργαζομένους καὶ συμβαλλομένους εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ὑψίστης τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐνασχολήσεων, τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας, δι' οὗτας ἐπιμύνησιν καὶ ἐνδελχοῦς ἐξετάσεις τῶν κατ' αὐτὴν πραγμάτων. Πρὸ τοῦ ἀριστοτελεῖος ἀφορισμοῦ, τοῦ «φύσει ὁ ἄνθρωπος ζῶν πολιτικόν», ὑπάρχει ἕτερος ὁ «φύσει ὁ ἄνθρωπος ζῶν λογικόν», τοσοῦτῳ δ' ὑψηλότερος οὗτος ἐκείνου, ὅσω ὁ μὲν ὑπομνηματίζει τὴν χροικὴν, ὁ δὲ τὴν οὐρανίαν καὶ θεῖαν αὐτοῦ καταγωγὴν, τὴν αἰσθητὴν καὶ πνευματικὴν αὐτοῦ ὑπόστασιν. Ὀλίβος δ' ὁ θνητὸς ἐκείνος, ὅστις αἰρόμενος ἐκ τοῦ βορβόρου, καὶ δὴ τὸ καθ' ἡμᾶς παχυλωτάτου ὕλισμου, εἰς ὕψι ἄβατα, δύναται νὰ ἐποπτεύῃ καὶ ἐντροπῆ ἐν ταῖς ἀφράστοις τῶν ἀργεῦτων ἰδεῶν πηγαῖς, χορταζόμενος ἐν τῷ ὄρῳ τὴν δόξαν τοῦ ἀπείρου Ὀντος. Δύναται δὲ ὁ ὄντως κατὰ Σωκράτη καὶ Πλάτωνα πεπαιδευμένος, ὁ συναιθανόμενος πρῶτιστα καὶ μάλιστα τὴν πρὸς τούτους ἐποπτεῖαν ἐντροπῆσιν ἀναπνεύοντων μετὰ προσηκουσῆς τουτέστι παιδείας συνδυαζομένην ἀρετὴν. Οὕτω μορφοῦται θεοπροπῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ τοιοῦτον εὐχόμεθα ἐκ μυχιαν καρδίας τὸν Ἑλληνα κληρικόν. Συνεχίζων δὲ ὁ πανοσιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Δ. Σηπλιωτόπουλος τὴν τοιαύτην ἀνθρωπίνην ὄντως ἐνασχόλησιν καὶ προάγων αὐτὴν καὶ στοιχεῖ πρὸς τὴν ὄδον τῶν ἀθανάτων ἡμῶν φιλοσόφων καὶ μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων καὶ κέντρον καὶ ἀξιομίμητον εἰς ἄλλους γίνεταί παρδείγμα.

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΑ

Υπέρ της Φιλοπότμου εταιρίας των Κυριών
ἀγγέλλεται διά την προσεχῆ Παρασκευὴν μεγάλη
εὐεργετικὴ συναυλία, διδομένη ὑπὸ τῆς διαπρε-
πούς παρ' ἡμῖν καλλιτέχνιδος τοῦ κλειδοκρυ-
βάλου καὶ λογίας κυρίας, Ἀθηνᾶς Σερεμέτη, ἐν
τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὁδ. Ἰ. ο. υ. Τὴν συναυλίαν θὰ τι-
μῆσῃ ὀλόκληρος ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια. Θὰ με-
τάσχῃσιν αὐτῆς αἱ ἐρασιτέχνιδες δεσποινίδες
Χέλμη, Δεσενιέ, Κωνσταντινίδου. Μαῖρου Παπα-
γεωργακοπούλου, Μπαλάφα, ὁ κ. Κ. Λάσκαρης
καὶ οἱ μουσικοδιδάσκαλοι κ. Μπακατόρος καὶ Γαϊ-
δεμβέργερ, θὰ ἐκτελεσθῶσι δὲ τεράχια, ὧν ἡ ποι-
κιλία καὶ ἡ ἀξία πρωτοφανῆς διὰ τὰς παρ' ἡμῖν
καλλιτεχνικὰς ἐσπερίδας: Ἐν τῷ προγράμματι
διακρίνονται καὶ δύο πρωτότυποι συνθέσεις τῆς
κ. Σερεμέτη, ὧν ἡ μία, τὸ ἐν τῇ «Ἑβδομάδι»
δημοσιευθὲν θαλασσοῦ τοῦ κ. Ι. Μαραῖνου
ψαλλῆσται μετ' ἄλλων ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Λάσκαρη.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΙΑ

Ὁ Ἰταλὸς ποιητὴς Καρδούτσος συνεπλήρωσε τρια-
κονταετιάν, ἀφ' οὗτο διδάσκει ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς
Βολωνίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ βασίλισσα Μαργα-
ρίτα, τὴν ὁποίαν ἀνεξαρτήτως τῶν πολιτικῶν ἰδῶν
τοῦ ἐξύμνησεν ὁ ποιητὴς διὰ δεξιωτάτων στίχων ὡς
γυναῖκα καὶ ὡς βασίλισσαν, ἐπέτελεν εἰς αὐτὸν τὴν
εἰκόνα τῆς γράφασα κἀτωθεν ἰδιοχειρῶς ἐκ ἐξῆς: «Τὴν
εἰκόνα μου ταύτην ἀπερῶ πρὸς τὸν Ἰωσήφ Καρδού-
τσον, ὡς δῆγμα τοῦ θαυμασμοῦ μου πρὸς τὸν ποιη-
τὴν δεσπ. συνδυάζων εἰς τοὺς στίχους τοῦ τοῦ Ἰταλικῶν
πνεῦμα μετὰ δυνάμει λατινικῆς, παρίσχε διὰ τῆς
ποιήσεώς τοῦ ἔξοχον ἀπόδειξιν τῆς ἰταλικῆς ἀναγεν-
νήσεωρ.

Ἐκ τοῦ χυτηρίου Κρούπ, ἀπεστάλη εἰς Ἀμβούργον,
προωρισμένον διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν τοῦ Κρόνσταδ, τὸ
μέγιστον τῶν ἀχρι τοῦδε κατασκευασθέντων τηλεβό-
λων. Ἔχει ἐκ χυτοῦ χάλυθος. Ἔχει βάρος 235 τόν-
νων, ὅλην 35 ἑκατοστομέτρων καὶ μήκος 12 μέτρων.
Ῥίπτει δὲ κατὰ λαπτῶν δύο βολὰς, ὧν ἑκάστη στοιχι-
ζει 7,500 φρ. Αἱ δοκιμαὶ ἐγένοντο ἐν Ἐσσεν ὑπὸ ἀξιω-

ματικῶν Ρώσων. Τὸ βλήμα ἀφοῦ διεπέρασε θώρακα 50
ἑκατοστομέτρων, ἔπεσεν εἰς ἀπόστασιν 1400 μέτρων!

Τὸ ἀγγλικὸν περιοδικὸν «Ἀκαδημία» ἀγγέλλει, ὅτι
τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Χριστοφύρου Κολόμβου, τὸ ὁποῖον
κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπωλέσθη ἐν τῇ θαλάσσῃ κατὰ
τὴν ἐκ τῆς Ἀμερικῆς ἐπιστροφήν, ἀνεκαλύφθη πάλιν
κατὰ τρόπον θαυμασίον· ἀνεκλύθη διὰ δικτύου ὑπὸ
τινος ἀλιέως. Ἐάν, κατὰ τὸ λέγειν τῆς «Ἀκαδημίας»,
μετὰ διαμονὴν τετρακοσίων ἐτῶν ἐντὸς τῆς θαλάσσης
τὰ περιεχόμενα εἶνε ἀκόμη ἀναγνώσιμα, τῇ ἀληθείᾳ
τὸ γεγονός εἶνε ἐπίσης σπουδαῖον, ὅσον αὐτῆς ἀνακά-
λυψις τῆς Ἀμερικῆς!

Ἡ βασίλισσα Βικτωρία διακρίνεται ὡς κτηνοτρόφος.
Ἐἰς τι προσφάτως τελεσθῆν κτηνοτροφικὸν διαγώνισμα,
ἔτυχε βραβεῖου 150 λιρῶν στερλίνων, διὰ τοὺς ὑπ' αὐ-
τῆς ἐκτεθέντας βόας. Ὁμοίως ἔλαβε καὶ ἀργυρῶν πο-
τήριον ἀξίας 50 λιρῶν, διὰ μίαν ἀγέλαδα καὶ μίαν δά-
βαλιν.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κ. Μ. Σ. Τὰς ἀπορίας σας, ἰσως δὲ καὶ τὰς λύσεις
τῶν ἑνεκα ἐλλείψεως χρόου μὲ τὸ προσεχές —Ι. Κ. Π.
Ἐλήθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Ἀργῶ.— Ἀκατάλληλον.
—Μωυσαῖ. Εἰς συγγράμματα τοῦ αἵδους τῆς Ἑβδ ο
μ α δ ο ς θεωροῦμεν ἀκατέλληλον τοιαύτην στήλην.—
Μ α ρ κ ω. Ἀκατάλληλον.— Ἀθ. Φ λ. Τ ρ ί κ κ α λ α.
Ἐλήθησαν· ἀπόδειξις ἐστὶν.—Μ. Α. Σ α ν ὁ κ ο ν.
Ὡς θὰ εἶδατε εἶχεν ἐπιστραφῆ καὶ ὑποθέσαντες, δεῖ ἡλ-
λάξατε τόπον διαμονῆς, ἀνεμένονεν νῆαν διεύθυνσιν.
Ἡὲν ἐξακολουθεῖσι τακτικῶς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησιακαὶ ἐντυπώ-
σεις καὶ ἀναμνήσεις ὑπὸ Σπυρίδωνος Παγανέλη.
Ἐκδότης Γεώργιος Κασδόνης.
Corpus Juris civilis ἐκ μεταφράσεως εἰς
τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ Ἠλία Λιακοπούλου. Παν-

δέκται. Τεύχος 55—56. Ἐκδότης Ἀ. Κωνσταν-
τινίδης.

Ἀεζικὸν Ἑγκυκλοπαιδικόν, ἐκδιδόμενον ἐπι-
μελείᾳ Ν. Γ. Πολίτου. Τόμ. Β'. φυλλ. 13. (Ἀρ-
χίλαος—Ἀτίκ). Μάρτ καὶ Χίρστ ἐκδόται.

Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων πε-
ριοδικῶς δημοσιευόμενον ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπούρο-
υλου. Τόμ. Β'. Τεύχος Δ'. Περιεχόμενα: Ἀκρι-
θῆς καὶ πλήρης χρονογραφία τῆς Ἀλώσεως τῶν
Ἀθηνῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων.— Δηλώσεις τῆς Ἀτ-
τικῆς, ἀνακοίνωσις Ν. Σολωμοῦ.— Συμβουλαί
εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησίας Ἀθηνῶν ὑπὸ
Μανουὴλ Γεδεών.— Ἀνακοίνωσις Ν. Παπαδο-
πούλου Κεραμῆως.— Συμβουλαὶ Τάσσου Δ. Νε-
ρούτσου.— Ἀνακοίνωσις Γ. Δαμπάκη, Ι. Σακ-
κελιάνος κτλ.

Arnds Ρωμαϊκὸν ἄκταιον μετάφρασις Ι.
Θ. Κυριακοῦ. Τόμος Β'. Τεύχος 14. Περιεχό-
μενα: Περί γενέσεως τῶν ἐνοχῶν, περί συμβά-
σεων, συνάψεις καὶ τύποι αὐτῶν, περί ἀνωνό-
μων συγγραμμάτων, τυχηρῶν συμβάσεων κλπ.

Τῇ ἑσπρῇ μνημὴ Λουδοβίκου Ἰγνατίου Μα-
τζῶκη Τεύχος περιλαμβάνον τὸς πρὸ τοῦ νε-
κροῦ αὐτοῦ ἐκφωνηθέντας λόγους.— Ζάκυνθος.

Ὁ ὄθλος φάσκολος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπα-
νάστασις, σημειώσεις Σ. Δε Βιάζη.— Ζάκυνθος.
Ἀμάραντα. Ποιήσεις Γεωργίου Δροσίνης: Πρω-
τὰ ὄνειρα, Ἀγάπη, Ἀντίλαλοι, Ἰστά Ἐνα. Ἐκ-
δότης Γ. Κασδόνης.

Ἡ ἔθνογραφία τῆς Πελοποννήσου, ὑπὸ Χ. Π.
Κορύλλου ἱατροῦ. Πάτραι.

Ἀγγέλλονται

Ἐμπορευματολογία ἢ περί τῶν ἐμπορευσίμων
φυσικῶν προϊόντων, ὑπὸ Σταματίου Κ. Θεοχάρη.
Α. Σ. Πάσας ἐκδότης.

Σταγόνες Μελάνης. Διηγήματα, σκηναί, εἰκό-
νες, διάλογοι σκαριφήματα κτλ. ὑπὸ Χ. Ἀννίνου·
μετὰ εἰκόνων ἐν τῷ κειμένῳ σχεδιασθειῶν ὑπὸ
τοῦ κ. Θ. Ἀννίνου.

Ὁ Ροδόχρους Πῆλος, μυθιστόρημα Παύλου
Σωντέρ. Μετάφρασις Μαρίας Κ. Φιλιππίδου.

235
800
185 000

Παρακαλοῦνται, οἱ εὐχρεστούμενοι νὰ συνεχίσωσι τὴν συνδρομὴν των καὶ
κατὰ τὸ 1891, ν' ἀνανεώσωσιν αὐτὴν ἐγκαιρῶς.

(Γίνονται δεκτὰ χαρτονομίσματα καὶ γραμματῶσημα παντὸς κράτους)

Δ. Κ. ΔΑΜΒΕΡΓΗ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΧΗΜΕΙΑΣ
Τιμᾶται ὀφ. 4.
ΑΘΗΝΑΙ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ
Καθηγητὴς ἔχων διαθεσίμους ὥρας
τινάς, ἀναλαμβάνει τὴν διδασκαλίαν τῆς
Ἀγγλικῆς ἐν βραχεὶ διαστήματι καὶ μὲ
συγκαταβατικὰς σχετικὰς δίδακτρα. Ἡ «Ἑ-
βδομάς» συνιστᾷ αὐτὸν δια τὴν καλὴν
καὶ πρακτικὴν αὐτοῦ μέθοδον.
Δευθύνουσι Ὁδ. Πεντακτῶν 29.

ΑΡΩΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
Τμήμα Πετραίας--Κορίνθου--Πατρῶν
Πετραίος ἀν. 6.25π 11.25 1.45 Πάτραι ἀν. 7.40π 11.45 —
Ἀθῆναι » 7.— 12.— 2.90 Αἴγιον » 9.24 1.03 —
Κόρινθος ἀφ. 10.— 2.54 5.45 Κόρινθος » 1.20μ 4.10 7.—π
Αἴγιον » 1.57 5.55 — Ἀθῆναι ἀφ. 4.30 7.10 10.22
Πάτραι » 3.35 7.15 — Πετραίος » 5.— 7.40 10.55
Τμήμα Κορίνθου-Ναυπλίου-Μύλων
Κόρινθος ἀν. π.μ. μ.μ. Μύλοι ἀν. π.μ. μ.μ.
Ἄργος ἀφ. 10 25 1 35 Ναύπλιον » 9.30 — 1.10
Ναύπλιον » — 4.25 Ἄργος » 10.10 1.40
Μύλοι » 12.45 — Κόρινθος ἀφ. 12.25 3.42
Τμήμα Πατρῶν-Πύργου
Πάτραι ἀν. π.μ. μ.μ. Πύργος ἀν. π.μ. μ.μ.
Ἀχαΐα ἀφ. 8.15 4.15 2.— Γαστούνη » 8.24 3.12 4.40
Μανωλάς » 9.18 5.48 4.— Λεχαινά ἀφ. 8.47 3.33 5.05
» 9.47 6.15 4 40 » 8.50 3.35 6.40π.
Λεχαινά ἀν. 9.50 6.17 6.45π Μανωλάς » 9.19 4.06 7.15
Γαστούνη » 10 20 6.46 7.22 Ἀχαΐα » 10.11 4.58 8.18
Πύργος » 11.40 8.05 8.50 Πάτραι ἀφ. 10.55 5.50 9.15
Τοπικὰ ἀμαρσοτοιχίαι καθ' ἑκάστην εἰς ὅλα τὰ τμήματα.

Γ. ΗΑΜΒΑΝΟΣ
Ὁδοντοίατρος
Ὁδ. Πατρ. 9

ΓΕΩΡΓΙΟΙ Ν. ΚΑΤΖΙΑΚΑΚΙ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
Τιμᾶται Ἀραχμῆς

Ε. ΣΤΑΝΑΕΥ
Η ΓΗ
ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΓΕΩΡΓ. ΑΔΡΑΚΤΑ
Τιμᾶται Ἀραχ. 3